

declaració universal de drets humans emergents | **declaración universal de derechos humanos emergentes**
universal declaration of emerging human rights | **declaration universelle des droits de l'homme émergents**

declaració universal de drets humans emergents | **declaración universal de derechos humanos emergentes**

universal declaration of emerging human rights | **declaration universelle des droits de l'homme émergents**

Institut de Drets Humans de Catalunya
Pau Claris, 92, entl. 1ª
08010 Barcelona
T. (0034) 93 301 77 10
F. (0034) 93 301 77 18
www.idhc.org
institut@idhc.org

Primera edició

Gener 2009

Tirada

¿? exemplars

Disseny i maquetació

evd || Anna Sales Andreu

Impressió

Gràfiques Massanes
Moles,31. Barcelona

Dipòsit legal

?

declaració universal de drets humans emergents | 09

declaración universal de derechos humanos emergentes | 37

universal declaration of emerging human rights | 67

declaration universelle des droits de l'homme émergents | 97

Pròleg

Els drets humans són el conjunt de facultats que, en cada moment històric, fan efectius els valors fonamentals de la dignitat, la llibertat i la igualtat humanes i que, a més, estan reconeguts positivament pels ordenaments jurídics a nivell nacional i internacional. En tant que capacitats basades en necessitats humanes canviants, tenen caràcter evolutiu. Així doncs, quan parlem de drets emergents ens referim a aspiracions de drets que no han estat explícitament recollides en textos jurídics vinculants, però que constitueixen una resposta coherent i jurídicament viable als reptes i necessitats de les societats contemporànies, a partir del fonament dels drets fonamentals i del dret internacional vigents.

L'Institut de Drets Humans de Catalunya treballa en el concepte i contingut dels drets humans emergents des de l'any 2002. Aleshores, en el marc de la preparació del primer Fòrum Universal de les Cultures, l'IDHC va organitzar el Diàleg "Drets Humans, Necessitats Emergents i Nous Compromisos" amb l'objectiu de reflexionar sobre l'actualitat dels instruments internacionals de protecció dels drets humans, a la llum de les necessitats del món contemporani.

El procés d'elaboració i aprovació d'aquesta Declaració Universal de Drets Humans Emergents ha estat llarg i complex. En l'origen, es nomena un comitè científic internacional encarregat de redacció d'un document de treball. El comitè estava integrat per Victoria Abellán, José Manuel Bandrés, Jordi Borja, Victoria Camps, Monique Chemillier-Gendreau, Cándido Gryzibowski, Carmen Márquez, Sonia Picado, Gloria Ramírez, Boaventura de Sousa Santos, Guy Standing, Michael Walzer i Joanna Weschler. Cada expert va presentar un document que es va debatre en sessions presencials i virtuals, abans de l'elaboració d'un document de síntesi.

El document resultant va ser objecte de debat durant el Diàleg esmentat i fou aprovat com a "Projecte de Carta de Drets Humans Emergents". Durant els següents tres anys, tant l'IDHC com d'altres entitats, entre les què destaca la Acadèmia Mexicana de Drets Humans, van treballar en el contingut del text de diverses maneres. Pel què fa l'IDHC, per exemple, es va presentar i debatre el seu contingut en diferents espais del Foro Social Mundial i es varen organitzar un seguit de seminaris-taller per tal de debatre aspectes monogràfics de la Carta. Fruit d'aquests treballs el

document que ara teniu a les mans es va poder aprovar amb caràcter definitiu en ocasió del segon Fòrum Universal de les Cultures (Monterrey, Mèxic, novembre de 2007) amb el títol de Declaració Universal de Drets Humans Emergents.

La Declaració de Drets Humans Emergents és un instrument programàtic de la societat civil internacional adreçat als actors estatals i a d'altres fòrums institucionalitzats per a la cristal·lització dels drets humans del nou mil·lenni. Contempla drets que, plenament nous o com a actualitzacions de drets humans clàssics, sorgeixen de les transformacions que els canvis tecnològics, els moviments demogràfics i la globalització en general han comportat en les societats modernes. No nega ni desqualifica la vigència de la Declaració Universal de Drets Humans i de la resta d'instruments normatius de caràcter nacional o internacional. Pretén complementar els drets ja adquirits des d'una nova òptica, el de la ciutadania participativa.

La Declaració incorpora un catàleg de prop de cinquanta drets humans emergents, que tenen la democràcia com a eix vertebrador, perquè només en democràcia - en una democràcia real i no només formal - es poden satisfer plenament tots els drets humans. Entre aquests drets hi trobem el dret a l'aigua potable i al sanejament; el dret a una renda bàsica; el dret a una formació continuada i inclusiva; el dret a la pau; el dret a viure en un entorn de riquesa cultural, de coneixement recíproc i respecte mutu entre persones i grups de diferents orígens, llengües, religions i cultures; el dret a la diversitat sexual i el dret a l'elecció dels vincles personals, juntament amb el dret a la tutela de totes les formes de manifestació de comunitat familiar; el dret a participar activament en els afers públics; el dret a la ciutat i els drets en la ciutat; el dret a la mobilitat universal; el dret a ser consultat; el dret al desenvolupament; el dret a la ciència, la tecnologia i el saber; i el dret a la veritat i a la justícia.

La relació de drets és, per tant, tant heterogènia com ambiciosa. I la voluntat dels seus promotors no és altra que la de aconseguir que, en la major mesura possible, aquests drets deixin de ser "emergents" per passar a ser efectivament reconeguts i aplicats en el pla nacional i internacional.

marc general: valors i principis

I. Perquè una declaració universal de drets humans emergents? | 10

 II. Valors | 15

 III. Principis | 20

declaració universal de drets humans emergents

 Titol I. Dret a la democràcia igualitaria | 24

 Titol II. Dret a la democràcia plural | 28

 Titol III. Dret a la democràcia paritària | 30

 Titol IV. Dret a la democràcia participativa | 31

 Titol V. Dret a la democràcia solidària | 33

 Titol VI. Dret a la democràcia garantista | 34

marc general: valors i principis

I Perquè una Declaració Universal de Drets Humans Emergents?

Tots els éssers humans, lliures i iguals i dotats de dignitat, som mereixedors de més drets dels que tenim reconeguts, protegits i garantits. La Declaració de Drets Humans Emergents neix des de la societat civil global a l'inici del segle XXI, amb l'objectiu de contribuir a dissenyar un nou horitzó de drets que serveixi d'orientació als moviments socials i culturals de les col·lectivitats i dels pobles i, alhora, s'inscriu en les societats contemporànies, en les institucions, en les polítiques públiques i en les agendes dels governants des d'una nova relació entre la societat civil global i el poder.

Els drets humans són el fonament de les societats lliures. La societat globalitzada s'hauria de manifestar per la defensa de la garantia eficaç dels drets humans, que assegura a tots la pau, la justícia, la llibertat i les condicions de benestar d'una vida harmoniosa i feliç.

En anys transcorreguts des que el 10 de desembre de 1948 l'Assemblea General de les Nacions Unides va proclamar solemnement la Declaració Universal dels Drets Humans, s'han produït canvis polítics, socials, ideològics, culturals, econòmics, tecnològics i científics que han incidit de manera profunda en el saber dels drets humans, en els mecanismes per a la seva garantia i en la força i l'impacte de les veus i moviments que, des de la societat civil global, en demanen el seu respecte.

Ha passat mig segle, s'ha recorregut sens dubte un camí considerable i comença a construir-se i a consolidar-se un patrimoni jurídic universal. No obstant això, els drets humans no han estat definits de manera permanent, perquè cada evolució social o tècnica torna les relacions més complexes i obre noves i eventuais vies de dominació o d'espoliació. Qui pot dubtar que avui ens trobem davant d'una d'aquestes etapes, potser una de les més difícils que ha travessat la història de la humanitat?

El món es va ordenar al voltant del repartiment entre Estats sobirans, cada Estat amb la responsabilitat del grup a qui representava. Tanmateix, en el

segle XXI assistim, inevitablement, a un món d'una complexitat més gran. Les relacions interestatals i els moviments transnacionals s'entrellacen i es creuen amb els enfrontaments entre els Estats, els conflictes que persisteixen i les violències socials que afecten regions senceres. Nombrosos Estats es troben debilitats i amb signes d'instabilitat i corrupció. La pobresa apareix com una de les violacions dels drets humans més flagrants en aquest segle. L'efectivitat dels drets es posa en dubte i la qüestió de les violacions comeses pels mateixos Estats no es resol. Aquestes violacions, lluny de reduir-se, es multipliquen en un context marcat per l'obsessió per la seguretat. Junta-ment amb això, les relacions transnacionals creen situacions que escapen al control dels Estats i a l'aplicació efectiva dels drets la proclamació dels quals ha costat tant.

La noció d'Estat-nació sobre la qual es construeixen les bases de la doctrina dels drets humans ha canviat. Assistim no solament a l'afebliment de l'Estat-nació sinó a l'enfortiment del mercat transnacional i d'actors financers que, a través d'empreses o aliances multinacionals i consorcis econòmics, defineixen polítiques econòmiques que incideixen en tot el planeta. El credo neoliberal, signe del pensament únic, es consolida davant d'escenaris nous i incerts en el marc de la globalització econòmica i política.

Aquesta situació apareix al mateix temps que augmenten els perills en el món. Alguns provenen de representacions ideològiques barrejades amb fanatismes religiosos, segons les quals aquells que pertanyen a una altra identitat nacional, religiosa o cultural són considerats enemics. Uns altres estan lligats als avenços tecnològics no controlats: desenvolupament de mitjans de control i vigilància en la vida individual, armes cada cop més perilloses i indiscriminades que afecten el medi ambient i la diversitat biològica, intervencions sobre l'ésser humà, manipulació de les llibertats.

La Declaració de Drets Humans Emergents reconeix l'esperit i els principis de la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 i els instruments internacionals i regionals adoptats fins avui per la comunitat internacional i s'inspira

en aquests. Així mateix, en recull i ratifica les dimensions d'universalitat, indivisibilitat i interdependència i l'articulació indispensable entre drets humans, pau, desenvolupament i democràcia.

Mentre que la Declaració Universal dels Drets Humans sorgeix d'una assemblea d'Estats, la Declaració de Drets Humans Emergents es construeix des de les diverses experiències i lluites de la societat civil global i recull les reivindicacions més definides dels seus moviments socials.

Així mateix, mentre que la Declaració Universal dels Drets Humans és una resolució adoptada solemnement per les Nacions Unides, com a document fundador d'una ètica humanista del segle XX i l'«ideal comú que cal assolir» des d'una òptica individualista i liberal, la Declaració de Drets Humans Emergents sorgeix des de l'experiència i les veus de la societat civil global a l'inici del segle XXI.

Aquesta Declaració comprèn una nova concepció de la participació ciutadana i concep els drets emergents com a drets ciutadans. Es tracta de superar el dèficit polític i la impotència entre els canvis desitjats i les precàries condicions actuals per a la seva realització.

Els drets humans són, tanmateix, resultat d'un procés inacabat i en transformació permanent. Emergeixen nous compromisos, noves necessitats, nous drets, i, sobretot, apareix una presa de consciència de les societats actuals que fa visibles pobles i grups socials que avui apareixen amb veu pròpia a través de l'emergència d'una societat civil internacional organitzada. La Declaració de Drets Humans Emergents s'inscriu com a resposta als processos de globalització, la naturalesa parcial i desigual dels quals exclou dels seus beneficis a àmplies capes de la població mundial, en particular als països subdesenvolupats, però també als desenvolupats, i dissenya com a marc de relació global un escenari de pobresa, violència i exclusió.

Davant dels nous contextos i la mundialització de l'economia, les grans

transformacions de la ciència, de la tecnologia i de l'enginyeria mèdica, fenòmens com les migracions mundials i els desplaçaments de grans nuclis de la població, l'augment de la pobresa a escala mundial i de l'extrema pobresa en el tercer món, l'aparició de noves formes d'esclavitud, l'agudització del terrorisme i el narcotràfic, la supervivència i intensificació dels conflictes interètnics i de l'hegemonia política d'un país davant blocs polítics en construcció en les configuracions geopolítiques actuals, entre altres grans desafiaments que avui afronta el món, sorgeixen també nous actors socials, econòmics i polítics que apareixen o es visibilitzen en el segle XXI.

Aquesta Declaració correspon a la idea recent segons la qual la humanitat sencera forma una comunitat política que té el deure d'assumir el seu destí de manera compartida. Això és compatible amb el respecte a les comunitats polítiques Estatals existents. No obstant això, s'imposa una nova combinació entre les comunitats plurals i la comunitat política compartida a la qual tots pertanyem.

El fonament dels drets formulats en aquesta Declaració correspon a una noció de síntesi, aquella de l'interès públic universal que ha de permetre garantir a tots els éssers humans sense excepció els mitjans per a la llibertat que respecti la igualtat de la persona, els pobles i la natura.

Aquesta Declaració té com a objectiu enfortir la interdependència i integritat dels drets d'homes i dones. No pretén reemplaçar cap dels instruments existents; ans al contrari, els completa i reforça. Es tracta d'una Declaració que emana de la societat civil global i ha de ser considerada com a part d'un procés normatiu consuetudinari; però també ha de ser considerada com un nou imperatiu ètic del segle XXI per als individus i els Estats.

Ens trobem, doncs, davant la necessitat de globalitzar la solidaritat, desenvolupar projectes alternatius, imaginar noves aliances, afavorir noves formes de resistència, garantir de manera efectiva noves propostes per a una democràcia internacional, pel desenvolupament sostenible i per la pau, i con-

cebre des de l'òptica de la societat civil els drets humans del segle XXI.

La Declaració de Drets Humans Emergents marca el paisatge d'un món sovint tocat per la barbàrie per recordar-li que en el pitjor dels riscos i dels conflictes, la humanitat sempre s'aixeca i troba en si mateixa les energies per al progrés.

II Valors

Les successives declaracions de drets humans s'han sustentat en el reconeixement d'una sèrie de valors considerats com la base de la convivència dels éssers humans en pau i llibertat. La llibertat, la igualtat i la fraternitat han passat a la història com els valors bàsics de la modernitat. La llibertat, la justícia, la pau i la dignitat són els valors que constitueixen el substrat de la Declaració Universal dels Drets Humans. Són valors que remetent els uns als altres, s'entrecreen i es reclamen mútuament: no hi ha llibertat sense igualtat; la llibertat i la igualtat són ingredients de la dignitat i de la justícia; sense pau no hi ha llibertat; la falta de pau pot ser la conseqüència de la falta de justícia o d'igualtat.

Els valors no són estàtics, o no ho és el significat dels seus termes. Les paraules que nomenen els valors fonamentals, tot i ser sempre les mateixes, adquireixen matisos diferents d'acord amb cada època. La llibertat que defenien els revolucionaris del segle XVIII, tot i estar ja parcialment acceptada a les societats regides per un estat de dret, es manifesta avui amb noves exigències que també cal defensar.

A part d'això, les nostres llibertats avui es veuen amenaçades per una sèrie de circumstàncies que no es donaven fa dos segles. La igualtat s'ha anat omplint de contingut arran de l'impuls i el desenvolupament de la sensibilitat social en el segle XX. El dret a la pau i a la vida, que avui reivindicuem, és vist segons una sèrie de perills nous, com les armes de destrucció en massa, el terrorisme, la globalització de la desigualtat o un desenvolupament tecnològic que pot esclavitzar-nos per la falta de control o de l'orientació adequada. La fraternitat, o solidaritat, van adquirint dimensions cada vegada més internacionals. Finalment, un valor com el de la tolerància, que va néixer com a antídote a les guerres religioses, ha acabat sent el mínim exigible als ciutadans de les democràcies actuals. Potser massa mínim perquè ens deixi satisfets.

La Declaració de Drets Humans Emergents explicita i posa de manifest com entenem, o volem que s'entenguin avui, els valors fonamentals que, a continuació, es descriuen succintament.

Dignitat

L'ésser humà té dignitat perquè no té preu. L'ésser humà té dignitat perquè és un fi en ell mateix i no només un mitjà per als fins d'altres persones. Totes dues asseveracions es deuen a Kant i encara no hi ha millor manera de definir la dignitat humana que la que aquest filòsof va proposar. D'altra banda, el renaixentista Pico della Mirandola havia definit la dignitat humana com la possibilitat de l'individu de decidir sobre la seva pròpia vida, de poder escollir com viure. En tots dos casos, la dignitat va intrínsecament unida a la llibertat. La dignitat li ve donada a l'ésser humà per la seva condició d'agent lliure. Atès que tot individu és mereixedor de la mateixa dignitat, aquesta s'ha d'entendre avui com un dret i, alhora, com una obligació: el dret a veure reconeguda la llibertat i l'obligació d'exercir la llibertat responsablement i sense menyspreu de la llibertat dels altres.

En el nostre món, es fan mereixedores d'aquesta dignitat molt especialment les persones i grups més vulnerables: els qui viuen en la pobresa; els qui pateixen malalties incurables; les persones amb discapacitat, independentment de quina en sigui la tipologia; les minories nacionals; els pobles indígenes. A tots ells els manca les condicions materials i el reconeixement de la seva capacitat de comportar-se com a agents lliures i de funcionar, per tant, com a éssers humans.

Vida

El valor de la vida sempre ha estat el primer i el més bàsic. Sense vida, cap altre valor és sostenible. La paradoxa és que les possibilitats de destruir vides humanes no han decrescut amb el temps, sinó que augmenten. El desenvolupament armamentista, l'afany imperialista d'alguns Estats, la incomprensió i indiferència davant del malestar aliè fan de la vida de les persones un dels valors més vulnerables. Que encara existeixi, en alguns llocs, la pena de mort, les execucions extrajudicials o el tràfic de persones i que encara no s'hagi abolit la fam i la pobresa extremes mostren la necessitat de seguir insistint en el valor de la vida.

D'altra banda, si bé l'individu vol viure per damunt de tot, vol alhora viure bé, vol una vida de qualitat. El desenvolupament científic i tècnic, unit al desenvolupament econòmic, pot estar al servei de la vida humana i fins i tot no humana, però també pot desenvolupar-se en detriment d'aquest valor. La defensa d'un medi ambient sa i equilibrat, la reclamació del dret a una mort digna, el valor que donem a la ciutat posen de manifest que la vida que valorem avui és una vida de qualitat.

Igualtat

L'afirmació que no hi ha llibertat sense igualtat continua vigent. El valor de la igualtat és una condició de la llibertat. Però l'igualitarisme sense matisos és lluny de les ments del nostre temps. La justícia distributiva ha de tenir com a objectiu l'igual accés de tots als béns més bàsics. D'això en diem «igualtat d'oportunitat», «igualtat de capacitats» o, senzillament, «equitat». No es tracta de suprimir les diferències, sinó d'aconseguir que aquestes no siguin discriminatòries ni excloents. Es tracta de pensar una igualtat compatible amb les necessitats particulars dels diferents grups. Es tracta d'assenyalar aquells grups o pobles que històricament han patit més discriminacions i actuar positivament al seu favor.

Contra les tendències neoliberals, s'ha de seguir proclamant el valor de l'equitat. Sense equitat, els individus no són realment lliures, encara que formalment vegin reconegudes les seves llibertats, i la vida que els toca viure manca de qualitat i de dignitat. Cal proclamar sense reserves la universalitat de la igualtat i exercir, entre d'altres, polítiques de justícia distributiva en el pla internacional.

Solidaritat

La igualtat entre tots els éssers humans va ser la base del valor de la fraternitat proclamat pels revolucionaris francesos. Avui preferim parlar de solidaritat, un valor que es consolida a mesura que augmenta i es potencia la sensibilitat social entre les persones. El fenomen dels moviments socials

materialitza la necessitat de mobilitzar-se i organitzar-se per exercir la solidaritat i promoure actituds solidàries. Si l'equitat és un valor que han de desenvolupar principalment les institucions polítiques a les mans de les quals estan les polítiques de justícia distributiva, la solidaritat és un valor que ha de desenvolupar l'individu. Les polítiques públiques tindran millors resultats i s'executaran millor si van acompanyades d'actituds solidàries.

Convivència

Davant els brots reiterats de racisme i xenofòbia com a resposta als creixents moviments migratoris, davant el rebuig explícit al que és diferent, davant el fenomen dels maltractaments que victimitzen les persones més febles, es posa de manifest el valor de la convivència. És un valor que va més enllà de la tolerància, la qual és una virtut massa raquítica per considerar-la un valor democràtic satisfactori. Tolerem el que no ens agrada i ens incomoda, el que voldríem allunyar del nostre costat. La tolerància ens deixa indiferents davant les diferents formes de vida, no ens demana que les integrem en el nostre món ni que les acceptem. Allò valuós i necessari en aquests moments no és només tolerar l'altre, sinó reconèixer-lo com un igual, aprendre a conviure amb tot el món.

Pau

Les darreres declaracions de drets van néixer com a reaccions a les terribles guerres i carnisseries del segle XX. No obstant això, cap declaració ha aconseguit posar fi a les guerres. Els conflictes d'avui són d'un altre tipus, però tendeixen a resoldre's igualment amb la violència i la força. Tanmateix, el rebuig dels conflictes bèl·lics ha pres més cos a les societats democràtiques. Ho demostren els repetits actes de desobediència civil i d'objecció de consciència enfront de les obligacions militars i de la inversió econòmica en armament. S'imposa el dret d'asil com un dret ineludible per als qui han de fugir de països en guerra.

Avui vinculem la pau al valor del diàleg, un valor en alça i reclamat reiteradament. Per damunt de la reivindicació de les cultures, les identitats i les llengües pròpies, s'imposa el valor del llenguatge com a tal, el més específic de l'ésser humà, el que hauria d'unir-nos a tots en una autèntica «comunitat de diàleg».

Llibertat

Les llibertats individuals constitueixen el valor més preuat, més consagrat i més desenvolupat a les nostres societats. Però també les llibertats es tornen vulnerables quan les amenaces dels estats autoritaris i dels grups terroristes obliguen a afermar la seguretat ciutadana. El valor i l'extensió assolides per la llibertat d'expressió, per la seva banda, xoquen amb el deure de respectar la intimitat i la imatge de les persones.

Com més llibertat, més responsabilitat. El valor de la llibertat a les societats democràtiques i liberals depèn de la capacitat de mantenir l'equilibri entre les llibertats individuals i la resta de drets, la garantia dels quals, d'una manera o una altra, limita aquestes llibertats. Aconseguir-ho és exercir la llibertat responsablement.

Coneixement

La societat del coneixement ha convertit el coneixement en un valor bàsic. Gràcies a les telecomunicacions, l'accés a la informació pública i privada és un bé universalitzable. Les innovacions científiques i el desenvolupament tecnològic han de ser accessibles i coneguts per totes les persones a qui afecta. L'educació deixa de ser una etapa de la vida per estendre's al llarg de la vida de les persones. El coneixement és una condició de la llibertat i també de la dignitat i la igualtat.

III Principis

La Declaració de Drets Humans Emergents comprèn els principis transversals següents:

Principi de seguretat humana.

Aquesta Declaració reivindica la seguretat humana com a principi holístic d'aquesta i la considera, alhora, un dret humà.

Principi de no-discriminació.

El caràcter universal dels drets emergents es basa en el principi de no-discriminació. Aquest principi és, alhora, un dret humà transversal.

Principi d'inclusió social.

Implica no solament donar garanties d'accés a les oportunitats vitals que defineixen una ciutadania social plena en les societats dels nostres temps, sinó també ser acceptat amb les característiques, capacitats i limitacions pròpies com un membre més d'aquella societat. Aquest principi té un caràcter universal i, per tant, inspira també els drets del sector de persones amb discapacitat, independentment de quina en sigui la tipologia i del grau d'afectació.

Principi de coherència.

Es concep des d'un enfocament holístic que promou i reivindica la indivisibilitat, la interdependència i la universalitat dels drets humans. Aquesta Declaració no pertany a una generació més de drets humans, perquè els concep també des d'un enfocament historicista que promou la seva integralitat, sense generacions.

Principi d'horitzontalitat.

Els drets emergents apareixen en forma horitzontal i sense cap tipus de jerarquització. Aquest principi reivindica, així mateix, els àmbits internacional, regional i local com a espais articulats i de necessària protecció i promoció dels drets humans.

Principi d'interdependència i multiculturalitat.

Reconeix en el mateix pla d'igualtat els drets individuals i els drets col·lectius i busca ultrapassar el debat entre aquestes categories, així com entre els drets individuals i els drets socials; per tant, reconeix tant l'individu com els pobles com a subjectes col·lectius de drets. No hi ha cap justificació per mantenir una bipartició clàssica entre aquests drets. Tots els drets humans són individuals i tots tenen, alhora, una dimensió col·lectiva.

Principi de gènere.

Integra una dimensió de gènere que busca posicionar els drets de les dones i els reconeix tant des d'una perspectiva de discriminació positiva com des de la seva necessària inclusió transversal en tot l'entramat d'aquesta Declaració de drets. Reivindica, així mateix, el reconeixement a la diversitat sexual i la dimensió de gènere des de la masculinitat.

Principi de participació política.

Reconeix la dimensió política de tots els drets humans i el necessari espai de participació ciutadana en cadascun d'ells. Aquest principi és, alhora, un dret humà transversal.

Principi de responsabilitat solidària.

Promou la solidaritat com una exigència ètica amb un caràcter de coresponsabilitat entre tots els actors, però ratifica els Estats i la comunitat internacional com els garants del respecte, promoció i vigència dels drets humans.

Principi d'exigibilitat.

Atès que aquesta Declaració és, en una primera etapa, un text programàtic, comprèn des d'avui la recerca de l'adopció de mecanismes vinculants per part dels Estats i postula el desenvolupament de mecanismes que n'afavoreixin l'exigibilitat. Cap dret pot ser relegat per la seva naturalesa de «dret programàtic» ni això en pot justificar la inatenció o omissió.

declaració universal de drets humans emergents

Nosaltres, ciutadanes i ciutadans del món, membres de la societat civil compromesos amb els drets humans, formant part de la comunitat política universal, reunits a Barcelona, convocats pel Fòrum Universal de les Cultures a Barcelona 2004 i Monterrey 2007, i inspirats pels valors de respecte a la dignitat de l'ésser humà, llibertat, justícia, igualtat i solidaritat, i el dret a una existència que permeti desenvolupar estàndards uniformes de benestar i de qualitat de vida per a tots;

Reconeixent la plena vigència i aplicabilitat de la Declaració Universal dels Drets Humans, del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals i la resta d'instruments internacionals de protecció dels drets humans;

Constatant que milions de persones pateixen violacions greus i sistemàtiques dels drets humans, suporten condicions inhumanes i estan sotmeses a situacions de guerra, fam, pobresa i discriminació;

Recordant que, com es proclama en la Declaració Universal dels Drets Humans, el reconeixement de la dignitat intrínseca de tots els membres de la família humana, així com la igualtat i inalienabilitat dels seus drets, són el fonament de la llibertat, la justícia i la pau en el món;

Recordant que, conforme a la Declaració Universal dels Drets Humans, tota persona té dret que s'estableixi un ordre social internacional en el qual els drets i llibertats que s'hi proclamen es facin plenament efectius;

Recordant que els drets humans són universals, indivisibles i interdependents i que l'afirmació d'aquesta universalitat i indivisibilitat no exclou diferències legítimes d'índole cultural i política en l'actuació de cadascun d'aquests drets, sempre que es respectin els termes fixats per la Declaració Universal per a tota la humanitat;

Afirmant la inexcusable exigència que la comunitat internacional i els poders públics estatals, regionals i locals, així com els agents no governamentals, assumeixin un major protagonisme en la salvaguarda dels drets humans i llibertats fonamentals i procurin la plena efectivitat en el gaudi dels drets per part de tots els éssers humans de manera igualitària i sense discriminació;

Afirmant la necessitat d'aprofundir i enfortir la democràcia en totes les seves dimensions, així com la necessitat de reforçar el sistema de les Nacions Unides en la defensa dels drets humans;

Desitjosos, així mateix, de construir una societat civil global basada en la justícia i els drets humans;

Proclamem els drets universals següents com a Drets Humans Emergents per al Segle Vint-i-u.

TÍTOL I. DRET A LA DEMOCRÀCIA IGUALITÀRIA

Article 1.

Dret a l'existència en condicions de dignitat.

“ Tots els éssers humans i totes les comunitats tenen dret a viure en condicions de dignitat”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la seguretat vital, que suposa el dret de tot ésser humà i tota comunitat, per a la seva supervivència, a disposar d'aigua potable i sanejament, d'energia i d'una alimentació bàsica adequada, i a no patir situacions de fam. Tota persona té dret a un subministrament elèctric continu i suficient i a l'accés gratuït a aigua potable per satisfer les seves necessitats vitals bàsiques.

2. El dret a la integritat personal, que es cimenta en què tota persona és inviolable i té dret a la seva integritat física i psíquica. Es prohibeix la pena de mort i les execucions sumàries en tota circumstància i lloc.

3. El dret a la renda bàsica o ingrés ciutadà universal, que assegura a tota persona, amb independència de la seva edat, sexe, orientació sexual, estat civil o condició laboral, el dret a viure en condicions materials de dignitat. Amb aquest fi, es reconeix el dret a un ingrés monetari periòdic incondicional sufragat amb reformes fiscals i amb càrrec als pressupostos de l'estat, com a dret de ciutadania, a cada membre resident de la societat, independentment de les seves altres fonts de renda, que sigui adequat per permetre-li cobrir les seves necessitats bàsiques.

4. El dret al treball, en qualsevol de les seves formes, remunerades o no, que empara el dret a exercir una activitat digna i garant de la qualitat de vida. Tota persona té dret als fruits de la seva activitat i a la propietat intel·lectual, dins del respecte als interessos generals de la comunitat.

5. El dret a la salut, a l'assistència sanitària i als fàrmacs, que assegura l'accés a les millors tecnologies de salut, així com a gaudir d'un sistema sanitari de prevenció, vigilància i assistència personalitzada i a disposar dels medicaments

essencials. Totes les persones i tota comunitat tenen dret que els avenços científics i tecnològics en l'àmbit de la salut, i en particular pel que fa a l'enginyeria genètica, respectin els principis fonamentals de la dignitat de la persona i dels drets humans.

6. *El dret a la educació, al saber i al coneixement i a la formació continuada i inclusiva i a l'eradicació de l'analfabetisme, que aspira que tot ésser humà tingui accés a una educació i una formació professional continuades i de qualitat, que s'adaptin a les seves necessitats personals i a les demandes de la societat, i que garanteixin la inclusió de tots els membres de la societat, sense cap discriminació. Tots els éssers humans tenen dret a l'eradicació de l'analfabetisme.*

7. *El dret a una mort digna, que assegura a tota persona el dret que es respecti la seva voluntat de no prolongar artificialment la seva vida, expressada en un testament vital o un document semblant formalitzat amb les garanties adequades.*

Article 2.

Dret a la pau.

“ Tots els éssers humans i tota comunitat tenen dret que la vida humana quedi garantida per un sistema social en el qual els valors de pau i solidaritat siguin essencials i en el qual els conflictes es resolguin mitjançant el diàleg i altres formes d'acció social pacífiques”.

Aquest dret humà fonamental comprèn el dret de tota persona a l'objecció de consciència enfront de les obligacions militars. *Tota persona integrada en un exèrcit té dret a rebutjar el servei militar en operacions armades, internes o internacionals, que violin els principis i normes del dret internacional humanitari o que constitueixin una violació greu, en massa i sistemàtica dels drets humans.*

Article 3.

Dret a habitar el planeta i al medi ambient.

“ Tots els éssers humans i tota comunitat tenen dret a viure en un medi ambient sa, equilibrat i segur, a gaudir de la biodiversitat present al món i a defensar el sosteniment i continuïtat del seu entorn per a les generacions futures”.

Article 4.

Dret a la igualtat de drets plena i efectiva.

“ Tots els éssers humans i tota comunitat tenen dret a la igualtat de drets plena i efectiva”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la igualtat d'oportunitats, que reconeix els drets continguts en aquesta Declaració sense cap tipus de discriminació per raó de raça, ètnia, color, gènere o orientació sexual, característiques genètiques, idioma, religió, opinions polítiques o de qualsevol índole, origen nacional o social, pertinença a una minoria, fortuna, naixement, discapacitat, edat o qualsevol altra condició.

Per a la realització de la igualtat, es prendrà en consideració l'existència i superació de les desigualtats de fet que l'erosionen, així com la importància d'identificar i satisfer necessitats particulars de grups humans i pobles, derivades de la seva condició o situació, sempre que això no redundi en discriminacions contra altres grups humans.

2. El dret a la protecció dels col·lectius en situació de risc o d'exclusió, que reconeix a tota persona pertanyent a un col·lectiu en risc o a un poble en situació d'exclusió el dret a una protecció especial per part de les autoritats públiques.

En particular:

- *Els nens, nenes i adolescents tenen dret a la protecció i atencions necessàries per al seu benestar i ple desenvolupament.*
- *Les persones grans tenen dret a una vida digna i autònoma, així com a la protecció de la seva salut i a participar en la vida social i cultural.*
- *Els immigrants, sigui quin sigui el seu estatus legal a l'estat d'acollida, tenen dret al reconeixement i gaudi dels drets proclamats en aquesta Declaració, així com a la tutela efectiva, per part de l'estat d'acollida, dels drets i llibertats fonamentals establerts en la Declaració Universal dels Drets Humans.*
- *Les persones amb discapacitat, independentment de la tipologia de la seva discapacitat i del grau d'afectació, tenen dret a participar i formar part activa de la societat, a contribuir a la seva articulació i desenvolupament, a exercir la seva ciutadania amb drets i deures i a desenvolupar les seves capacitats.*

TÍTOL II. DRET A LA DEMOCRÀCIA PLURAL

Article 5.

Dret a la democràcia plural.

 “Els éssers humans i totes les comunitats tenen dret al respecte de la identitat individual i col·lectiva, així com al dret a la diversitat cultural”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la pluriculturalitat, *que garanteix el dret a viure en un entorn de riquesa cultural, de coneixement recíproc i respecte mutu entre persones i grups de diferents orígens, llengües, religions i cultures. Totes les llengües, religions i cultures han de ser igualment protegides.*
2. El dret individual a la llibertat cultural, *que suposa el dret de tota persona a conèixer, viure, preservar i desenvolupar la seva identitat cultural, incloent-hi la seva identitat lingüística.*
3. El dret al reconeixement i protecció de la identitat cultural comuna, *que reconeix a tot grup humà i tot poble dotat del sentiment d'estar unit per una solidaritat històrica, cultural, religiosa, lingüística o d'un altre tipus el dret a veure protegida la seva identitat comuna i a obtenir l'estatus col·lectiu de la seva elecció en el si de la comunitat política més àmplia, sense que la defensa de la pròpia identitat justifiqui, en cap cas, violacions a drets fonamentals de les persones.*
4. El dret a l'honor i la imatge pròpia dels grups humans, *que reconeix a tot grup humà i tota comunitat unida per una solidaritat històrica, cultural, religiosa, lingüística o d'un altre tipus la igualtat en dignitat i honor i el dret al respecte del seu honor i imatge per part dels mitjans de comunicació i les autoritats públiques.*
5. El dret dels pobles indígenes, els afrodescendents, les minories i les persones que els integren *a mesures especials de reconeixement de les seves característiques distintives perquè es beneficiïn plenament dels seus recursos culturals, intel·lectuals i naturals.*

6. El dret a la llibertat de consciència i religió, que garanteix a totes les persones i comunitats la llibertat de consciència i religió, així com el dret a canviar de religió i a no tenir-ne. Tota persona té dret a practicar la seva religió sense traves, però ha de ser protegida de tot proselitisme en l'àmbit públic.
7. El dret a la informació, que tutela el dret de totes les persones i tota comunitat a rebre informació veraç i contrastada per part dels mitjans de comunicació i de les autoritats públiques.
8. El dret a la comunicació, que reconeix el dret de totes les persones i de tota comunitat a comunicar-se amb els seus semblants per qualsevol mitjà de la seva elecció. A aquest efecte, tota persona té dret a l'accés i a l'ús de les tecnologies d'informació i comunicació, en particular Internet.
9. El dret a la protecció de les dades personals, que assegura a tota persona el dret a la protecció i confidencialitat de les dades de caràcter personal que la concernen, així com a l'accés i a la rectificació d'aquestes.

TÍTOL III. DRET A LA DEMOCRÀCIA PARITÀRIA

Article 6.

Dret a la democràcia paritària.

“Dones i homes tenen dret a la democràcia paritària”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la igualtat, que significa que les dones, en totes les societats i de tots els pobles sense excepció, tenen dret a la igualtat d'estatus jurídic, polític, econòmic, social, laboral i cultural en relació amb els homes. El principi d'igualtat afavoreix l'adopció de mesures preferents de protecció a favor de les dones en els àmbits local, nacional i internacional.
2. El dret a l'autodeterminació personal i la diversitat sexual, que reconeix a tota persona el dret a exercir la seva llibertat i orientació sexual, així com l'adopció d'infants, sense discriminació.
3. El dret a l'elecció dels vincles personals, que s'estén al reconeixement del dret individual a l'associació sentimental amb la persona escollida, incloent-hi el dret a contraure-hi matrimoni, sense que hi hagi cap obstacle al lliure i ple consentiment per a aquest acte. Tot tipus de vincle personal lliurement consentit mereix igual protecció.
4. El dret a la tutela de totes les manifestacions de comunitat familiar, que reconeix el dret de tot ésser humà a la protecció i tutela de la família per part de les autoritats públiques, sigui quina sigui la forma que adopti i amb independència de la igual responsabilitat de cadascun dels progenitors en relació amb l'educació i manutenció dels fills menors d'edat.
5. El dret a la salut reproductiva, que reconeix els drets sexuals i reproductius de tota persona i el dret d'homes i dones a la tutela de la maternitat i de la paternitat, inclosa la que té lloc fora del matrimoni. Tota dona té dret a accedir a serveis de salut reproductiva, ginecològica i obstètrica de qualitat, així com al gaudi d'una sexualitat plena.
6. El dret a la representació paritària, que comporta la proporció equivalent entre dones i homes en tots els òrgans de participació i gestió polítics.

TÍTOL IV. DRET A LA DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA

Article 7.

Dret a la democràcia participativa.

“Tots els éssers humans i tota comunitat tenen dret a participar activament en els afers públics i a gaudir d’una administració democràtica en tots els nivells de govern”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la ciutat, que assegura que tots els éssers humans i tota comunitat troben a la ciutat les condicions per a la seva realització política, econòmica, social, cultural i ecològica.
2. El dret a la mobilitat universal, que reconeix el dret de tota persona a migrar i establir la seva residència en el lloc de la seva elecció.
3. El dret universal al sufragi actiu i passiu, que empara el dret de tota persona major d’edat, amb independència de la seva nacionalitat, al sufragi actiu i passiu en tots els processos electorals i consultes populars que se celebrin en el seu lloc de residència habitual.
4. El dret a ser consultat, que garanteix el dret de tots els éssers humans a ser consultats col·lectivament sobre les decisions que els afecten.
5. El dret a la participació, que implica el dret de totes les persones i tota comunitat a participar, mitjançant vies àgils i eficaces, en l’adopció i el control de decisions públiques en les matèries que els concerneixin, així com a impugnar davant dels tribunals aquelles decisions respecte de les quals al·leguin un dret o un interès directe o indirecte com a fonament de la seva legitimitació.
6. El dret a l’habitatge i a la residència, que garanteix a tot ésser humà el dret a una llar digna i a mantenir la seva residència en el lloc on té les seves relacions socials, en els seus entorns significants, o a tenir-ne un altre de la seva lliure elecció.

7. El dret a l'espai públic, a la monumentalitat i a la bellesa urbanística, que suposa el dret a un entorn urbà articulat per un sistema d'espais públics dotats d'elements de monumentalitat que els donin visibilitat i identitat, incorporant una dimensió estètica i un urbanisme harmoniós i sostenible.
8. El dret a la mobilitat local i a l'accessibilitat, ja que tota persona té dret a un trànsit ordenat i respectuós amb el medi ambient i a moure's amb facilitat per la ciutat metropolitana. Tota persona discapacitada té dret que se li faciliti la mobilitat i a la supressió de totes les barreres arquitectòniques.
9. El dret a la conversió de la ciutat marginal en ciutat de ciutadania, que implica el dret de tota persona a habitar en zones urbanes de qualitat, amb caràcter de centralitat.
10. El dret al govern metropolità o plurimunicipal, que garanteix el dret de tota persona, per raons de participació i d'eficàcia de la gestió pública, a un govern local de proximitat que, en les regions més urbanitzades, pugui tenir una dimensió plurimunicipal o metropolitana.

TÍTOL V. DRET A LA DEMOCRÀCIA SOLIDÀRIA

Article 8.

Dret a la democràcia solidària.

“Tots els éssers humans i tota comunitat tenen dret al desenvolupament i a la salvaguarda dels drets de les generacions futures”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la ciència, la tecnologia i el saber científic, que garanteix l'accés als coneixements científics, tecnològics i humanístics, i a beneficiar-se'n dels resultats.

2. El dret a participar en el gaudi del bé comú universal, que garanteix el dret a gaudir del patrimoni cultural de la humanitat, l'Antàrtida, l'espai ultraterrestre i els cossos celestes, els fons marins i oceànics situats fora dels límits de les jurisdiccions dels Estats, els recursos biològics de l'alta mar, el clima global, les obres de l'esperit d'interès universal que formen part del domini públic, totes les cultures del món i el genoma humà.

El règim del bé comú universal està basat en la comunitat i la solidaritat de tots els éssers humans, pobles i estats, i comporta l'aplicació dels principis de no-apropiació, utilització amb fins exclusivament pacífics, ús racional i equilibrat que vetlli per la conservació i millora dels béns, resolució pacífica dels conflictes i llibertat d'accés sense cap discriminació i supervisió internacional per vetllar per la plena implantació i respecte dels principis rectors anteriors.

3. El dret al desenvolupament, que estableix que tot ésser humà, com a subjecte central del desenvolupament, té el dret individual i col·lectiu a participar en un desenvolupament econòmic, social, cultural i polític en el qual puguin realitzar-se plenament tots els drets humans i llibertats fonamentals, a contribuir a aquest desenvolupament i a gaudir-ne.

El dret al desenvolupament, com a dret humà emergent formulat internacionalment, té com a àmbit específic d'aplicació els països subdesenvolupats i s'exerceix de manera col·lectiva. Aquest dret inclou la plena disposició, exploració, explotació i comercialització per part d'aquests països dels seus recursos naturals i el dret de tota persona pertanyent a la seva població a participar en l'adopció i el control de les decisions relatives a la gestió d'aquests recursos.

TÍTOL VI. DRET A LA DEMOCRÀCIA GARANTISTA

Article 9.

Dret a la democràcia garantista.

“Tots els éssers humans i tota comunitat tenen dret al Dret, a la democràcia i a la justícia internacional”.

Aquest dret humà fonamental comprèn els drets següents:

1. El dret a la justícia internacional i a la protecció col·lectiva de la comunitat internacional, que garanteix a totes les persones i a tota comunitat el dret que la comunitat internacional, a través dels òrgans apropiats de l'Organització de les Nacions Unides, adopti totes les mesures necessàries per prevenir i detenir les violacions en massa i sistemàtiques dels drets humans, allà on es produeixin.

2. El dret i el deure d'eradicar la fam i la pobresa extrema, en virtut dels quals totes les persones i tota comunitat tenen dret a exigir, en els àmbits nacional i internacional, que s'adoptin mesures i polítiques eficaces per lluitar contra la fam i la pobresa extrema a què estan sotmesos actualment més de mil milions d'éssers humans.

Els Estats i els actors no estatals, en particular les empreses transnacionals, les organitzacions sindicals i les ONG, han de cooperar i adoptar polítiques, en l'àmbit de les seves respectives esferes d'activitat, dirigides a impedir la reproducció i perpetuació a escala internacional de les situacions de fam i pobresa extrema, així com a la seva eradicació, en particular en els països subdesenvolupats.

3. El dret a la democràcia i a la cultura democràtica, que implica el dret a viure en una societat lliure i democràtica, en la qual es respecti l'estat de dret i els drets humans, i a ser administrat per una Administració pública eficaç, transparent i que reti comptes de la seva gestió.

4. El dret a la veritat i a la justícia, que comporta el dret de tota persona que les autoritats públiques obrin una investigació i identifiquin i sancionin els culpables en supòsits de violacions greus de drets humans, de manera que es permeti a les víctimes i als seus familiars la recerca i aclariment de la veritat sobre els fets ocorreguts i la reparació corresponent.

Els Estats s'abstindran d'adoptar disposicions d'amnistia, prescripció i exempció de responsabilitat que pretenguin impedir la investigació i la sanció dels responsables de violacions greus dels drets humans. En particular, cap persona gaudirà de cap immunitat que l'eximeixi de ser processada pel crim de genocidi, per crims de guerra o per crims contra la humanitat.

5. El dret a la resistència, que implica que tota comunitat en lluita contra una opressió d'ordre militar, polític, econòmic o cultural té dret a resistir aquesta opressió per tots els mitjans legítims al seu abast i a buscar i rebre en aquesta lluita un suport internacional conforme als propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides.

6. El dret i el deure de respectar els drets humans, que garanteixen a tota persona la protecció efectiva dels drets humans en els àmbits nacional i internacional. Els Estats i la resta d'actors, en particular les institucions financeres internacionals i les empreses transnacionals, tenen el deure de respectar els drets humans. Aquestes obligacions jurídiques transcendeixen les fronteres nacionals.

7. El dret a un sistema internacional just, que reconeix a totes les persones i comunitats en què s'integren el dret a un sistema internacional en què els drets i llibertats enunciats en aquesta Declaració i en la resta d'instruments internacionals de protecció dels drets humans es facin plenament efectius, incloent-hi el dret a la reparació per la violació dels drets humans dels quals hagin estat víctimes. Per a la plena protecció dels seus drets humans, tota persona i comunitat podrà recórrer a instàncies internacionals en els casos en què la protecció nacional pogués haver estat insuficient.

8. El dret a la democràcia global, que suposa el dret de tots els éssers humans i tota comunitat a un sistema internacional democràtic, basat en el respecte als principis i normes de dret internacional i regit per una Organització de les Nacions Unides que faci efectius els drets i les llibertats enunciats en aquesta Declaració i la resta d'instruments internacionals de protecció dels drets humans.

marco general: valores y principios

I. ¿Porque una declaración universal de derechos humanos emergentes?	38
II. Valores	43
III. Principios	48

declaración universal de derechos humanos emergentes

Titol I. Derecho a la democracia igualitaria	52
Titol II. Derecho a la democracia plural	56
Titol III. Derecho a la democracia paritaria	58
Titol IV. Derecho a la democracia participativa	60
Titol V. Derecho a la democracia solidaria	62
Titol VI. Derecho a la democracia garantista	64

marco general: valores y principios

¿Porqué una Declaración Universal de Derechos Humanos Emergentes?

Todos los seres humanos, libres e iguales y dotados de dignidad, somos acreedores de más derechos de los que tenemos reconocidos, protegidos y garantizados. La Declaración de Derechos Humanos Emergentes nace desde la sociedad civil global en los inicios del siglo XXI, con objeto de contribuir a diseñar un nuevo horizonte de derechos, que sirva de orientación a los movimientos sociales y culturales de las colectividades y de los pueblos y, al mismo tiempo, se inscriba en las sociedades contemporáneas, en las instituciones, en las políticas públicas y en las agendas de los gobernantes, para promover y propiciar una nueva relación entre sociedad civil global y el poder.

Los derechos humanos son el cimiento de las sociedades libres. La sociedad globalizada debe manifestarse por la defensa de la garantía eficaz de los derechos humanos, asegurando a todos la paz, la justicia, la libertad y las condiciones de bienestar como base de una vida armoniosa y feliz.

En los años transcurridos desde que el 10 de diciembre de 1948 la Asamblea General de las Naciones Unidas proclamó solemnemente la Declaración Universal de los Derechos Humanos, se han producido cambios políticos, sociales, ideológicos, culturales, económicos, tecnológicos y científicos que han incidido de manera profunda en el saber de los derechos humanos, en los mecanismos para su garantía y en la fuerza e impacto de las voces y movimientos que desde la sociedad civil global demandan su respeto.

Más de medio siglo ha pasado, sin duda un camino considerable ha transcurrido y un patrimonio jurídico universal comienza a construirse y a consolidarse. Sin embargo, los derechos humanos no han sido definidos de manera permanente, porque cada evolución social o técnica vuelve las relaciones más complejas y abre nuevas y eventuales vías de dominación o de expropiación. ¿Quién puede dudar que hoy nos encontramos ante una de esas etapas, quizás una de las más difíciles que ha atravesado la historia de la humanidad?

El mundo se ordenó alrededor del reparto entre Estados soberanos, cada Estado con la responsabilidad del grupo a quien representaba. En el siglo

XXI, sin embargo, asistimos inevitablemente, a un mundo de una complejidad más grande. Las relaciones interestatales y los movimientos transnacionales se entrelazan y se cruzan con enfrentamientos entre los Estados, conflictos que persisten y violencias sociales que alcanzan regiones enteras. Numerosos Estados se encuentran debilitados y con signos de inestabilidad y corrupción. La pobreza aparece como una de las violaciones de los derechos humanos más flagrantes en este siglo. La efectividad de los derechos se pone en entredicho como tampoco se resuelve la cuestión de las violaciones cometidas por los propios Estados. Éstas últimas, lejos de reducirse, se multiplican en un contexto marcado por la obsesión de la seguridad. Junto a ello, las relaciones transnacionales crean situaciones que escapan al control de los Estados y a la aplicación efectiva de los derechos cuya proclamación tanto ha costado.

La noción de Estado-nación en la que se construyen las bases de la doctrina de los derechos humanos ha cambiado. Asistimos no solo al debilitamiento del Estado-nación sino al fortalecimiento del mercado transnacional y de actores financieros que a través de empresas o alianzas multinacionales y consorcios económicos, definen políticas económicas que inciden en todo el planeta. El credo neoliberal, signo del pensamiento único, se consolida ante nuevos e inciertos escenarios en el marco de la globalización económica y política.

Esta situación aparece al mismo tiempo que los peligros aumentan en el mundo. Algunos provienen de representaciones ideológicas mezcladas con fanatismos religiosos, en que aquellos que pertenecen a otra identidad nacional, religiosa o cultural son considerados enemigos. Otros están ligados a los avances tecnológicos no controlados: desarrollo de medios de control y vigilancia en la vida individual; armas cada vez más peligrosas e indiscriminadas que alcanzan el medio ambiente y la diversidad biológica; intervenciones sobre el ser humano, manipulación de las libertades.

La Declaración de Derechos Humanos Emergentes reconoce y se inspira en el espíritu y principios de la Declaración Universal de Derechos Humanos de 1948 y en instrumentos internacionales y regionales adoptados hasta hoy por

la comunidad internacional; así mismo recoge y ratifica sus dimensiones de universalidad, indivisibilidad e interdependencia y la indispensable articulación entre derechos humanos, paz, desarrollo y democracia.

Mientras que la Declaración Universal de Derechos Humanos surge de una Asamblea de Estados, la Declaración de Derechos Humanos Emergentes se construye desde las diversas experiencias y luchas de la sociedad civil global, recogiendo las reivindicaciones más perfiladas de sus movimientos sociales.

Asimismo, mientras que la Declaración Universal de Derechos Humanos es una resolución adoptada solemnemente por las Naciones Unidas, como documento fundador de una ética humanista del siglo XX y el “ideal común a alcanzar” desde una óptica individualista y liberal, la Declaración de Derechos Humanos Emergentes surge desde la experiencia y las voces de la sociedad civil global en los inicios del siglo XXI.

Esta Declaración comprende una nueva concepción de la participación ciudadana y concibe los derechos emergentes como derechos ciudadanos. Se trata de superar el déficit político y la impotencia entre los cambios deseados y las precarias condiciones actuales para su realización.

Los derechos humanos son, sin embargo, resultado de un proceso inacabado y en permanente transformación. Emergen nuevos compromisos, necesidades, nuevos derechos y, sobre todo, una toma de conciencia de las sociedades actuales que hacen visibles a pueblos y grupos sociales que hoy aparecen con voz a través de la emergencia de una sociedad civil internacional organizada. La Declaración de Derechos Humanos Emergentes se inscribe como respuesta a los procesos de globalización cuya naturaleza parcial y desigual excluye de sus beneficios a amplias capas de la población mundial, en particular a los países subdesarrollados, pero también en los desarrollados, diseñando como marco de relación global un escenario de pobreza, violencia y exclusión.

Hoy, ante nuevos contextos y mundialización de la economía, grandes transformaciones de la ciencia y la tecnología, la ingeniería médica, fenómenos como las migraciones mundiales y desplazamientos de grandes núcleos de la población, aumento de la pobreza a nivel mundial y de la extrema pobreza en el tercer mundo, aparición de nuevas formas de esclavitud, agudización del terrorismo y el narcotráfico, pervivencia e intensificación de los conflictos interétnicos y de la hegemonía política de un país ante bloques políticos en construcción en las configuraciones geopolíticas actuales, entre otros grandes desafíos que enfrenta el mundo en la actualidad, surgen también nuevos actores sociales, económicos y políticos que aparecen o se visibilizan en el siglo XXI.

Esta Declaración corresponde a la idea reciente según la cual la humanidad entera formaría una comunidad política con el deber de asumir su destino en forma compartida. Esto es compatible con el respeto de las comunidades políticas estatales existentes. Sin embargo, una nueva combinación se impone entre las comunidades plurales y la comunidad política compartida a la que todos pertenecemos.

El fundamento de los derechos formulados en esta Declaración corresponde a una noción de síntesis, aquella del interés público universal que debe permitir garantizar a todos los seres humanos sin excepción, los medios para la libertad que respete la igualdad de la persona, los pueblos y la naturaleza.

La presente Declaración tiene por objeto fortalecer la interdependencia e integridad de los derechos de hombres y mujeres, no pretende reemplazar ningún instrumento existente, al contrario, los completa y refuerza. Se trata de una Declaración que emana de la sociedad mundial global y debe de ser considerada como parte de un proceso normativo consuetudinario, pero también debe de ser considerada para los individuos y los Estados como un nuevo imperativo ético del siglo XXI.

Nos encontramos entonces ante la necesidad de globalizar la solidaridad, desarrollar proyectos alternativos, imaginar nuevas alianzas, favorecer nuevas formas de resistencia, garantizar efectivamente nuevas propuestas de democracia internacional, de desarrollo sostenible y de la paz y concebir desde la óptica de la sociedad civil los derechos humanos del siglo XXI.

La Declaración de Derechos Humanos Emergentes marca el paisaje de un mundo muchas veces tocado por la barbarie para recordarle que en el peor de los riesgos y de los conflictos, la humanidad siempre se levanta y encuentra en sí misma las energías para el progreso.

II Valores

Las sucesivas declaraciones de derechos humanos se han sustentado en el reconocimiento de una serie de valores considerados como la base de la convivencia de los seres humanos en paz y libertad. La libertad, la igualdad y la fraternidad han pasado a la historia como los valores básicos de la modernidad. La libertad, la justicia, la paz, la dignidad, son los valores que constituyen el sustrato de la Declaración Universal de Derechos Humanos. Son valores que remiten los unos a los otros, se entrecruzan y se reclaman mutuamente: no hay libertad sin igualdad, la libertad y la igualdad son ingredientes de la dignidad y de la justicia, sin paz no hay libertad, la falta de paz puede ser la consecuencia de la falta de justicia o de igualdad.

Los valores no son estáticos. O no lo es el significado de sus términos. Las palabras que nombran a los valores fundamentales, aún siendo siempre las mismas, adquieren matices distintos de acuerdo con cada época. La libertad que defendían los revolucionarios del siglo XVIII, aunque está ya parcialmente aceptada en las sociedades regidas por un Estado de derecho, se manifiesta hoy con nuevas exigencias que también hay que defender.

Por lo demás, nuestras libertades hoy se ven amenazadas por una serie de circunstancias que no se daban hace dos siglos. La igualdad se ha ido llenando de contenido a raíz del impulso y desarrollo de la sensibilidad social en el siglo XX. El derecho a la paz y a la vida, que hoy reivindicamos, es visto en función de una serie de peligros nuevos, como las armas de destrucción masiva, el terrorismo, la globalización de la desigualdad, o un desarrollo tecnológico que puede esclavizarnos por falta de control o de orientación adecuada. La fraternidad, o la solidaridad, van adquiriendo dimensiones cada vez más internacionales. Finalmente, un valor como el de la tolerancia, que nació como antídoto a las guerras de religión, ha acabado siendo el mínimo exigible a los ciudadanos de las democracias actuales. Quizá demasiado mínimo para que nos deje satisfechos.

La Declaración de Derechos Humanos Emergentes viene a explicitar y poner de manifiesto cómo entendemos, o queremos que se entiendan hoy, los valores fundamentales que, a continuación, se describen sucintamente.

Dignidad

El ser humano tiene dignidad porque no tiene precio. El ser humano tiene dignidad porque es un fin en sí mismo y no sólo un medio para los fines de otras personas. Ambas aseveraciones se deben a Kant y aún no hay mejor manera de definir la dignidad humana que la que dicho filósofo propuso. Por otra parte, el renacentista Pico della Mirandola había definido la dignidad humana como la posibilidad del individuo de decidir sobre su propia vida, de poder escoger cómo vivir. En ambos casos, la dignidad va intrínsecamente unida a la libertad. La dignidad le viene dada al ser humano por su condición de agente libre. Dado que todo individuo es merecedor de la misma dignidad, ésta debe entenderse hoy como un derecho y, a la vez, como una obligación: el derecho a ver reconocida la libertad y la obligación de ejercer la libertad responsablemente y sin menosprecio de la libertad de los demás.

En nuestro mundo, se hacen acreedores de tal dignidad muy en especial las personas y grupos más vulnerables: los que viven en la pobreza, los que sufren enfermedades incurables, las personas con discapacidad independientemente de cuál sea la tipología de su discapacidad, las minorías nacionales, los pueblos indígenas. A todos ellos les falta las condiciones materiales y el reconocimiento de su capacidad de comportarse como agentes libres y de funcionar, por tanto, como seres humanos.

Vida

El valor de la vida siempre ha sido el primero y el más básico. Sin vida, ningún otro valor es sostenible. La paradoja es que las posibilidades de destruir vidas humanas no han decrecido con el tiempo, sino que han aumentado. El desarrollo armamentístico, el afán imperialista de algunos Estados, la incompreensión e indiferencia ante el malestar ajeno, hacen de la vida de las personas uno de los valores más vulnerables. Que aún exista, en algunos lugares, la pena de muerte o las ejecuciones extrajudiciales, que exista el tráfico de personas, y que aún no se haya abolido el hambre y la pobreza extremas muestran la necesidad de seguir insistiendo en el valor de la vida.

Por otra parte, si bien el individuo quiere vivir por encima de todo, quiere al mismo tiempo vivir bien, quiere una vida de calidad. El desarrollo científico y técnico, unido al desarrollo económico, puede estar al servicio de la vida humana e incluso no humana, pero también puede desarrollarse en detrimento de dicho valor. La defensa de un medio ambiente sano y equilibrado, la reclamación del derecho a una muerte digna, el valor que damos a la ciudad, ponen de manifiesto que la vida que valoramos hoy es una vida de calidad.

Igualdad

La afirmación de que no hay libertad sin igualdad sigue vigente. El valor de la igualdad es una condición de la libertad. Pero está lejos de las mentes de nuestro tiempo el igualitarismo sin matices. La justicia distributiva ha de tener como objetivo el igual acceso de todos a los bienes más básicos. A eso le llamamos “igualdad de oportunidades”, “igualdad de capacidades” o, sencillamente, “equidad”. No se trata de suprimir las diferencias, sino de conseguir que éstas no sean discriminatorias ni excluyentes. Se trata de pensar una igualdad compatible con las necesidades particulares de los distintos grupos. Se trata de señalar a aquellos grupos o pueblos que históricamente han sufrido más discriminaciones y actuar positivamente a su favor.

Contra las tendencias neoliberales, hay que seguir proclamando el valor de la equidad. Sin equidad, los individuos no son realmente libres, aunque formalmente vean reconocidas sus libertades, y la vida que les es dado vivir carece de calidad y de dignidad. Es preciso proclamar sin reservas la universalidad de la igualdad y ejercer, entre otras, políticas de justicia distributiva en el plano internacional.

Solidaridad

La igualdad entre todos los seres humanos fue la base del valor de la fraternidad proclamado por los revolucionarios franceses. Hoy preferimos hablar de solidaridad, un valor que se afianza a medida que aumenta y se potencia la sensibilidad social entre las personas. El fenómeno de los movimientos

sociales materializa la necesidad de movilizarse y organizarse para ejercer la solidaridad y promover actitudes solidarias. Si la equidad es un valor a desarrollar mayormente por las instituciones políticas en cuyas manos están las políticas de justicia distributiva, la solidaridad es un valor que debe desarrollar el individuo. Las políticas públicas tendrán mejores resultados y se ejecutarán mejor si van acompañadas de actitudes solidarias.

Convivencia

Ante los brotes reiterados de racismo y xenofobia como respuesta a los crecientes movimientos migratorios, ante el rechazo explícito al que es diferente, ante el fenómeno de los malos tratos que victimizan a las personas más débiles, se pone de manifiesto el valor de la convivencia. Un valor que va más allá que la tolerancia, la cual es una virtud demasiado raquítica para considerarla un valor democrático satisfactorio. Toleramos lo que no nos gusta y nos incomoda, lo que quisiéramos alejar de nuestro lado. La tolerancia nos deja indiferentes ante las distintas formas de vida, no nos pide que las integremos en nuestro mundo ni que las aceptemos. Lo valioso y necesario en estos momentos no es sólo tolerar al otro, sino reconocerlo como un igual, aprender a convivir con todo el mundo.

Paz

Las últimas declaraciones de derechos nacieron como reacciones a las terribles guerras y masacres del siglo XX. Sin embargo, ninguna declaración ha conseguido poner fin a las guerras. Los conflictos de hoy son de otro tipo, pero tienden a resolverse igualmente con la violencia y la fuerza. No obstante, el rechazo de los conflictos bélicos ha tomado más cuerpo en las sociedades democráticas. Lo muestran los repetidos actos de desobediencia civil y de objeción de conciencia frente a las obligaciones militares y a la inversión económica en armamento. Se impone el derecho de asilo como un derecho ineludible para quienes tienen que huir de sus países en guerra.

Hoy vinculamos la paz al valor del diálogo, un valor en alza y reclamado reiteradamente. Por encima de la reivindicación de las culturas, las identi-

dades y las lenguas propias, se impone el valor del lenguaje como tal, lo más específico del ser humano, lo que debiera unirnos a todos en una auténtica “comunidad de diálogo”.

Libertad

Las libertades individuales constituyen el valor máspreciado, más consagrado y más desarrollado en nuestras sociedades. Pero también las libertades se vuelven vulnerables cuando las amenazas de las dictaduras y de grupos terroristas obligan a afianzar la seguridad ciudadana. El valor y la extensión alcanzada por la libertad de expresión, por su parte, chocan con el deber de respetar la intimidad y la imagen de las personas.

A mayor libertad, mayor responsabilidad. El valor de la libertad en las sociedades democráticas y liberales depende de la capacidad de mantener el equilibrio entre las libertades individuales y el resto de los derechos cuya garantía, de un modo u otro, viene a limitar esas libertades. Conseguirlo es ejercer la libertad responsablemente.

Conocimiento

La sociedad del conocimiento ha convertido al conocimiento en un valor básico. Gracias a las telecomunicaciones, el acceso a la información, pública y privada, es un bien universalizable. Las innovaciones científicas y el desarrollo tecnológico han de ser accesibles y conocidos por todos los afectados. La educación deja de ser una etapa de la vida para extenderse a lo largo de la vida de las personas. El conocimiento es una condición de la libertad y también de la dignidad e igualdad.

III Principios

La Declaración de Derechos Humanos Emergentes comprende los siguientes principios transversales:

Principio de seguridad humana.

Esta Declaración reivindica la seguridad humana como principio holístico de la misma y la considera a la vez un derecho humano.

Principio de no discriminación.

El carácter universal de los derechos emergentes pasa por el principio de no discriminación. Este principio es a la vez un derecho humano transversal.

Principio de inclusión social.

Implica no solamente dar garantías de acceso a las oportunidades vitales que definen una ciudadanía social plena en las sociedades de nuestros días, sino también ser aceptado con las propias características, capacidades y limitaciones como un miembro más de aquella sociedad. Este principio tiene carácter universal y, por tanto, inspira también los derechos del sector de personas con discapacidad, independientemente de cuál sea la tipología de la discapacidad y el grado de afectación.

Principio de coherencia.

Se concibe desde un enfoque holístico que promueve y reivindica la indivisibilidad, la interdependencia y la universalidad de los derechos humanos. Esta Declaración no pertenece a una generación más de derechos humanos, porque éstos los concibe también desde un enfoque historicista que promueve su integridad, sin generaciones.

Principio de horizontalidad.

Los derechos emergentes aparecen en forma horizontal y sin jerarquización alguna. Este principio reivindica así mismo los niveles internacional, regional y local como espacios articulados y de necesaria protección y promoción de los derechos humanos.

Principio de interdependencia y multiculturalidad.

Reconoce en el mismo plano de igualdad los derechos individuales y los derechos colectivos y busca rebasar el debate entre estas categorías, así como entre los derechos individuales y los derechos sociales; y, por tanto, reconoce tanto al individuo como a los pueblos y a las comunidades como sujetos colectivos de derechos. No hay ninguna justificación para mantener una bipartición clásica entre estos derechos. Todos los derechos humanos son individuales y todos tienen a la vez una dimensión colectiva.

Principio de género.

Integra una dimensión de género que busca posicionar los derechos de las mujeres, y los reconoce tanto desde una perspectiva de discriminación positiva como desde su necesaria inclusión transversal en todo el entramado de esta Declaración de Derechos. Reivindica asimismo el reconocimiento a la diversidad sexual y la dimensión de género desde la masculinidad.

Principio de participación política.

Reconoce la dimensión política de todos los derechos humanos y el necesario espacio de participación ciudadana en cada uno de ellos. Este principio es a la vez un derecho humano transversal.

Principio de responsabilidad solidaria.

Promueve la solidaridad como una exigencia ética con un carácter de corresponsabilidad entre todos los actores, pero ratifica a los Estados y a la comunidad internacional como los garantes del respeto, promoción y vigencia de los derechos humanos.

Principio de exigibilidad.

Siendo esta Declaración un texto programático, en una primera etapa, comprende desde hoy la búsqueda de adopción de mecanismos vinculantes por los Estados y postula el desarrollo de mecanismos que favorezcan su exigibilidad. Ningún derecho puede ser relegado por su naturaleza de “derecho programático” ni esto puede justificar su inatención u omisión.

declaración universal de derechos humanos emergentes

Nosotros, ciudadanas y ciudadanos del mundo, miembros de la sociedad civil comprometidos con los Derechos Humanos, formando parte de la comunidad política universal, reunidos en ocasión del Foro Universal de las Culturas en Barcelona 2004 y Monterrey 2007, e inspirados por los valores de respeto a la dignidad del ser humano, libertad, justicia, igualdad y solidaridad, y el derecho a una existencia que permita desarrollar estándares uniformes de bienestar y de calidad de vida para todos;

Reconociendo la plena vigencia y aplicabilidad de la Declaración Universal de Derechos Humanos, del Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos, del Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales y demás instrumentos internacionales de protección de los derechos humanos;

Constatando que millones de personas padecen violaciones graves y sistemáticas de los derechos humanos, sufren condiciones inhumanas y están sometidas a situaciones de guerra, hambre, pobreza y discriminación;

Recordando que, como se proclama en la Declaración Universal de Derechos Humanos, el reconocimiento de la dignidad intrínseca de todos los miembros de la familia humana, así como la igualdad e inalienabilidad de sus derechos, son el fundamento de la libertad, la justicia y la paz en el mundo;

Recordando que, conforme a la Declaración Universal de Derechos Humanos, toda persona tiene derecho a que se establezca un orden social internacional en el que los derechos y libertades en ella proclamados se hagan plenamente efectivos;

Recordando que los derechos humanos son universales, indivisibles e interdependientes y que la afirmación de esta universalidad e indivisibilidad no excluye diferencias legítimas de índole cultural y política en la actuación de cada uno de esos derechos, siempre que se respeten los términos fijados por la Declaración Universal para toda la humanidad;

Afirmando la inexcusable exigencia de que la comunidad internacional y los poderes públicos estatales, regionales y locales, así como los agentes no gubernamentales, asuman un mayor protagonismo en la salvaguarda de los derechos humanos y libertades fundamentales y que procuren la plena efectividad en el goce de los derechos por todos los seres humanos de forma igualitaria y sin discriminación;

Afirmando la necesidad de profundizar y fortalecer la democracia en todas sus dimensiones, así como la necesidad de reforzar el sistema de las Naciones Unidas en la defensa de los derechos humanos;

Deseosos asimismo de construir una sociedad civil global basada en la justicia y los derechos humanos;

Proclamamos los siguientes derechos universales como Derechos Humanos Emergentes para el Siglo Veintiuno.

TÍTULO I. DERECHO A LA DEMOCRACIA IGUALITARIA

Artículo 1.

Derecho a la existencia en condiciones de dignidad.

“Todos los seres humanos y las comunidades tienen derecho a vivir en condiciones de dignidad”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

- 1. El derecho a la seguridad vital**, que supone el derecho de todo ser humano y toda comunidad, para su supervivencia, al agua potable y al saneamiento, a disponer de energía y de una alimentación básica adecuada, y a no sufrir situaciones de hambre. Toda persona tiene derecho a un suministro eléctrico continuo y suficiente y al acceso gratuito a agua potable para satisfacer sus necesidades vitales básicas.
- 2. El derecho a la integridad personal**, que se cimienta en que toda persona es inviolable y tiene derecho a su integridad física y psíquica. Se prohíbe la pena de muerte y las ejecuciones sumarias en toda circunstancia y lugar.
- 3. El derecho a la renta básica o ingreso ciudadano universal**, que asegura a toda persona, con independencia de su edad, sexo, orientación sexual, estado civil o condición laboral, el derecho a vivir en condiciones materiales de dignidad. A tal fin, se reconoce el derecho a un ingreso monetario periódico incondicional sufragado con reformas fiscales y a cargo de los presupuestos del Estado, como derecho de ciudadanía, a cada miembro residente de la sociedad, independientemente de sus otras fuentes de renta, que sea adecuado para permitirle cubrir sus necesidades básicas.
- 4. El derecho al trabajo**, en cualquiera de sus formas, remuneradas o no, que ampara el derecho a ejercer una actividad digna y garante de la calidad de vida. Toda persona tiene derecho a los frutos de su actividad y a la propiedad intelectual, bajo condición de respeto a los intereses generales de la comunidad.
- 5. El derecho a la salud, a la asistencia sanitaria y a los medicamentos**, que asegura el acceso a las mejores tecnologías de salud, así como a disfrutar de un sistema sanitario de prevención, vigilancia y asistencia personalizada, y a disponer de

los medicamentos esenciales. Toda persona y toda comunidad tienen derecho a que los desarrollos científicos y tecnológicos en el ámbito de la salud, y en particular por lo que a la ingeniería genética se refiere, respeten los principios fundamentales de la dignidad de la persona y de los derechos humanos.

6. El derecho a la educación, al saber y al conocimiento, a la formación continuada e inclusiva y a la erradicación del analfabetismo, *que aspira a que todo ser humano tenga acceso a una educación y una formación profesionales de calidad y continuada, que se adapte a sus necesidades personales y a las demandas de la sociedad, y que sea inclusiva de todos los miembros de la sociedad, sin ninguna discriminación. Todos los seres humanos tienen derecho a la erradicación del analfabetismo.*

7. El derecho a una muerte digna, *que asegura a toda persona el derecho a que se respete su voluntad de no prolongar artificialmente su vida, expresada en un testamento vital o documento similar formalizado con las debidas garantías.*

Artículo 2.

Derecho a la paz.

“Todo ser humano y toda comunidad tienen derecho a que la vida humana quede garantizada por un sistema social en el que los valores de paz y solidaridad sean esenciales y en el que los conflictos se resuelvan mediante el diálogo y otras formas de acción social pacíficas”.

Este derecho humano fundamental comprende el derecho de toda persona a la objeción de conciencia frente a las obligaciones militares. *Toda persona integrada en un ejército tiene derecho a rechazar el servicio militar en operaciones armadas, internas o internacionales, en violación de los principios y normas del derecho internacional humanitario, o que constituyan una violación grave, masiva y sistemática de los derechos humanos.*

Artículo 3.

Derecho a habitar el planeta y al medio ambiente.

“Todo ser humano y toda comunidad tienen derecho a vivir en un medio ambiente sano, equilibrado y seguro, a disfrutar de la biodiversidad presente en el mundo y a defender el sustento y continuidad de su entorno para las futuras generaciones”.

Artículo 4.

Derecho a la igualdad de derechos plena y efectiva.

“Todos los seres humanos y toda comunidad tienen derecho a la igualdad de derechos plena y efectiva”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

1. El derecho a la igualdad de oportunidades, que reconoce los derechos contenidos en esta Declaración sin ningún tipo de discriminación por razón de raza, etnia, color, género u orientación sexual, características genéticas, idioma, religión, opiniones políticas o de cualquier índole, origen nacional o social, pertenencia a una minoría, fortuna, nacimiento, discapacidad, edad, o cualquier otra condición.

Para la realización de la igualdad, se tomará en consideración la existencia y superación de las desigualdades de hecho que la menoscaban, así como la importancia de identificar y satisfacer necesidades particulares de grupos humanos y comunidades, derivadas de su condición o situación, siempre que ello no redunde en discriminaciones contra otros grupos humanos.

2. El derecho a la protección de los colectivos en situación de riesgo o de exclusión, que reconoce a toda persona perteneciente a una comunidad en riesgo o a un pueblo en situación de exclusión el derecho a una especial protección por parte de las autoridades públicas.

En particular:

- *Los niños, las niñas y los adolescentes tienen derecho a la protección y cuidados necesarios para su bienestar y pleno desarrollo.*
- *Las personas mayores tienen el derecho a una vida digna y autónoma, así como los derechos a la protección de su salud y a participar en la vida social y cultural.*
- *Los inmigrantes, cualquiera que sea su estatuto legal en el Estado de inmigración, tienen derecho al reconocimiento y disfrute de los derechos proclamados en esta Declaración, así como a la tutela efectiva por parte del Estado de inmigración de los derechos y libertades fundamentales establecidos en la Declaración Universal de Derechos Humanos.*
- *Las personas con discapacidad, independientemente de la tipología de su discapacidad y del grado de afectación, tienen derecho a participar y formar parte activa de la sociedad, a contribuir a su articulación y desarrollo, a ejercer su ciudadanía con derechos y deberes, y a desarrollar sus capacidades.*

TÍTULO II. DERECHO A LA DEMOCRACIA PLURAL

Artículo 5.

Derecho a la democracia plural.

“Todos los seres humanos y toda comunidad tienen derecho al respeto de la identidad individual y colectiva, así como el derecho a la diversidad cultural”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

1. El **derecho a la interculturalidad**, que garantiza el derecho a vivir en un entorno de riqueza cultural, de conocimiento recíproco y respeto mutuo entre personas y grupos de distintos orígenes, lenguas, religiones y culturas. Todas las lenguas, religiones y culturas deben ser igualmente protegidas.
2. El **derecho individual a la libertad cultural**, que supone el derecho de toda persona a conocer, vivir, preservar y desarrollar su propia identidad cultural incluyendo su identidad lingüística.
3. El **derecho al reconocimiento y protección de la identidad cultural común**, que reconoce a todo grupo humano y toda comunidad dotado del sentimiento de estar unido por una solidaridad histórica, cultural, religiosa, lingüística u otra, el derecho a ver protegida su identidad común y a obtener el estatuto colectivo de su elección en el seno de la comunidad política más amplia, sin que la defensa de la propia identidad justifique en ningún caso violaciones a derechos fundamentales de las personas.
4. El **derecho al honor y la propia imagen de los grupos humanos**, que reconoce a todo grupo humano y toda comunidad, unida por una solidaridad histórica, cultural, religiosa, lingüística u otra, la igualdad en dignidad y honor y el derecho al respeto de su honor e imagen por parte de los medios de comunicación y las autoridades públicas.
5. El **derecho de los pueblos indígenas, los afrodescendientes, las minorías y las personas que los integran a medidas especiales de reconocimiento de sus características distintivas para que se beneficien plenamente de sus recursos culturales, intelectuales y naturales.**

6. El derecho a la libertad de conciencia y religión, que garantiza a toda persona y comunidades la libertad de conciencia y religión, así como el derecho a cambiar de religión y a no tenerla. Toda persona tiene derecho a practicar su religión sin trabas, pero debe ser protegida de todo proselitismo en el ámbito público.
7. El derecho a la información, que tutela el derecho de toda persona y comunidad a recibir información veraz y contrastada por parte de los medios de comunicación y de las autoridades públicas.
8. El derecho a la comunicación, que reconoce el derecho de toda persona y/o comunidad a comunicarse con sus semejantes por cualquier medio de su elección. A tal efecto, toda persona tiene derecho al acceso y al uso de las tecnologías de información y comunicación, en particular Internet.
9. El derecho a la protección de los datos personales, que asegura a toda persona el derecho a la protección y confidencialidad de los datos de carácter personal, incluidos los genéticos, que la conciernan, así como a acceder a esos datos y a su rectificación.

TÍTULO III. DERECHO A LA DEMOCRACIA PARITARIA

Artículo 6.

Derecho a la democracia paritaria.

“Mujeres y hombres tienen derecho a la democracia paritaria”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

1. El **derecho a la igualdad**, que significa que las mujeres en todas las sociedades sin excepción, tienen derecho a la igualdad de status jurídico, político, económico, social, laboral y cultural en relación con los hombres. El principio de igualdad favorece la adopción de medidas preferentes de protección a favor de las mujeres en los planos local, nacional e internacional.
2. El **derecho a la autodeterminación personal y la diversidad y autonomía sexual**, que reconoce a toda persona el derecho a ejercer su libertad y orientación sexual, así como a la adopción de infantes, sin discriminación.
3. El **derecho a la elección de los vínculos personales**, que se extiende al reconocimiento del derecho individual a la asociación sentimental con la persona elegida, incluyendo el derecho a contraer matrimonio, sin que exista obstáculo alguno al libre pleno consentimiento para dicho acto. Todo tipo de vínculo personal libremente consentido merece igual protección.
4. El **derecho a la tutela de todas las manifestaciones de comunidad familiar**, que reconoce el derecho de todo ser humano a la protección y tutela por las autoridades públicas de la familia, cualquiera que sea la forma que adopte, y con independencia de la igual responsabilidad de cada uno de los progenitores en relación con la educación y manutención de los hijos menores de edad.
5. El **derecho a la salud reproductiva**, que reconoce los derechos sexuales y reproductivos de toda persona y el derecho de hombres y mujeres a la tutela de la paternidad y la maternidad, incluida la que tiene lugar fuera del matrimonio. Toda mujer tiene derecho a acceder a servicios de salud reproductiva, ginecológica y obstetricia de calidad, así como al goce de la plena sexualidad.

6. El derecho a la representación paritaria, que conlleva la proporción equivalente entre mujeres y hombres en los órganos de participación y gestión políticos.

TÍTULO IV. DERECHO A LA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA

Artículo 7.

Derecho a la democracia participativa.

“Todos los seres humanos y toda comunidad tienen derecho a participar activamente en los asuntos públicos y a disfrutar de una administración democrática en todos los niveles de gobierno”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

1. El **derecho a la ciudad**, que asegura que todo ser humano y toda comunidad encuentren en la ciudad las condiciones para su plena realización política, económica, social, cultural y ecológica.
2. El **derecho a la movilidad universal**, que reconoce el derecho de toda persona a migrar y establecer su residencia en el lugar de su elección.
3. El **derecho universal al sufragio activo y pasivo**, que ampara el derecho de toda persona mayor de edad, con independencia de su nacionalidad, al sufragio activo y pasivo en todos los procesos electorales y consultas populares que se celebren en su lugar de residencia habitual.
4. El **derecho a ser consultado**, que garantiza el derecho de todos los seres humanos a ser consultados colectivamente en las decisiones que les afecten.
5. El **derecho a la participación**, que implica el derecho de toda persona y comunidad a participar, mediante cauces ágiles y eficaces, en la adopción y control de decisiones públicas en las materias que les conciernan, así como a impugnar ante los tribunales aquellas decisiones respecto de las que aleguen un derecho o un interés directo o indirecto como fundamento de su legitimación.
6. El **derecho a la vivienda y a la residencia**, que garantiza a todo ser humano el derecho a mantener su residencia en el lugar donde tiene sus relaciones sociales, en sus entornos significantes, o a tener otro de su libre elección.

7. El derecho al espacio público, a la monumentalidad y a la belleza urbanística, que supone el derecho a un entorno urbano articulado por un sistema de espacios públicos y dotados de elementos de monumentalidad que les den visibilidad e identidad, incorporando una dimensión estética y un urbanismo armonioso y sostenible.
8. El derecho a la movilidad local y a la accesibilidad, pues toda persona tiene derecho a un tráfico ordenado y respetuoso con el medio ambiente y a moverse con facilidad por la ciudad metropolitana. Toda persona discapacitada tiene derecho a que se facilite su movilidad y a la supresión de todas las barreras arquitectónicas.
9. El derecho a la conversión de la ciudad marginal en ciudad de ciudadanía, que implica el derecho de toda persona a habitar en zonas urbanas de calidad, con carácter de centralidad.
10. El derecho al gobierno metropolitano o plurimunicipal, que garantiza el derecho de toda persona, por razones de participación y de eficacia de la gestión pública, a un gobierno local de proximidad que, en las regiones más urbanizadas, puede tener una dimensión plurimunicipal o metropolitana.

TÍTULO V. DERECHO A LA DEMOCRACIA SOLIDARIA

Artículo 8.

Derecho a la democracia solidaria.

“Todos los seres humanos y toda comunidad tienen derecho al desarrollo y a la salvaguarda de los derechos de las generaciones futuras”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

1. El derecho a la ciencia, la tecnología y el saber científico, que garantiza el acceso a los conocimientos científicos, tecnológicos y humanísticos y a beneficiarse de los resultados de dichos conocimientos.
2. El derecho a participar en el disfrute del bien común universal, que garantiza el derecho a disfrutar del patrimonio cultural de la humanidad, la Antártida, el espacio ultraterrestre y los cuerpos celestes, los fondos marinos y oceánicos situados fuera de los límites de las jurisdicciones de los Estados, los recursos biológicos del alta mar, el clima global, las obras del espíritu de interés universal que forman parte del dominio público, todas las culturas del mundo y el genoma humano.

El régimen del bien común universal está basado en la comunidad y la solidaridad de todos los seres humanos, pueblos y Estados y conlleva la aplicación de los principios de no apropiación, utilización con fines exclusivamente pacíficos, uso racional y equilibrado que vele por la conservación y mejora de los bienes, resolución pacífica de los conflictos, libertad de acceso sin discriminación alguna y supervisión internacional para velar por la plena implantación y respeto de los anteriores principios rectores.

3. El derecho al desarrollo, que establece que todo ser humano, como sujeto central del desarrollo, tiene el derecho individual y colectivo a participar en un desarrollo económico, social, cultural y político en el que puedan realizarse plenamente todos los derechos humanos y libertades fundamentales, a contribuir a ese desarrollo y a disfrutar de él.

El derecho al desarrollo, como derecho humano emergente formulado internacionalmente, tiene como ámbito específico de aplicación los países subdesarrollados, y se ejerce de forma colectiva. Este derecho incluye la plena disposición, exploración, explotación

y comercialización por parte de esos países de sus recursos naturales, y el derecho de toda persona perteneciente a su población a participar en la adopción y el control de las decisiones relativas a la gestión de dichos recursos.

TÍTULO VI. DERECHO A LA DEMOCRACIA GARANTISTA

Artículo 9.

Derecho a la democracia garantista.

“Todos los seres humanos y toda comunidad tienen derecho al Derecho, a la democracia y a la justicia internacional”.

Este derecho humano fundamental comprende los siguientes derechos:

1. El derecho a la justicia internacional y a la protección colectiva de la comunidad internacional, que garantiza a toda persona y a toda comunidad el derecho a que la comunidad internacional, a través de los órganos apropiados de la Organización de las Naciones Unidas, adopte todas las medidas necesarias para prevenir y detener las violaciones masivas y sistemáticas de los derechos humanos, allí donde se produzcan.

2. El derecho y el deber de erradicar el hambre y la pobreza extrema, en virtud del cual todas las personas y comunidades tienen derecho a exigir, en el plano nacional e internacional, que se adopten medidas y políticas eficaces para luchar contra el hambre y la extrema pobreza a que están sometidos en la actualidad más de mil millones de seres humanos.

Los Estados y los actores no estatales, en particular las empresas transnacionales, las organizaciones sindicales y las ONG, deben cooperar y adoptar políticas en el ámbito de sus respectivas esferas de actividad, dirigidas a impedir la reproducción y perpetuación a nivel internacional de las situaciones de hambre y extrema pobreza, así como a su erradicación, en particular en los países subdesarrollados.

3. El derecho a la democracia y a la cultura democrática, que implica el derecho a vivir en una sociedad libre y democrática, en la que se respete el estado de derecho y los derechos humanos, y a ser administrado por una administración pública eficaz, transparente y que rinda cuentas de su gestión.

4. El derecho a la verdad y a la justicia, que conlleva el derecho de toda persona a que las autoridades públicas abran una investigación e identifiquen y sancionen a los culpables en supuestos de violaciones graves de derechos humanos, de forma que se permita a las víctimas y a sus familiares la búsqueda y aclaración de la verdad sobre los hechos ocurridos

y a recibir la reparación correspondiente.

Los Estados se abstendrán de adoptar disposiciones de amnistía, prescripción y eximentes de responsabilidad que pretendan impedir la investigación y sanción de los responsables de violaciones graves de los derechos humanos. En particular, ninguna persona gozará de inmunidad alguna que la exima de ser procesada por el crimen de genocidio, por crímenes de guerra o por crímenes contra humanidad.

5. El derecho a la resistencia, que implica que toda comunidad o pueblo en lucha contra una opresión de orden militar, político, económico o cultural, tiene derecho a resistir dicha opresión por todos los medios legítimos a su alcance y a buscar y recibir en esta lucha un apoyo internacional conforme a los propósitos y principios de la Carta de las Naciones Unidas.

6. El derecho y el deber de respetar los derechos humanos, que garantiza a toda persona la protección efectiva de los mismos en los planos nacional e internacional. Los Estados y demás actores, en particular las instituciones financieras internacionales y las empresas transnacionales, tienen el deber de respetar los derechos humanos. Estas obligaciones jurídicas trascienden las fronteras nacionales.

7. El derecho a un sistema internacional justo, que reconoce a toda persona y comunidades el derecho a un sistema internacional en el que los derechos y libertades enunciados en esta Declaración y en los demás instrumentos internacionales de protección de los derechos humanos se hagan plenamente efectivos, incluyendo el derecho a la reparación por la violación de los derechos humanos de los que haya sido víctima. Para la plena protección de sus derechos humanos, toda persona y comunidad podrá acudir a instancias internacionales en los casos en que la protección nacional pudiera haber sido insuficiente.

8. El derecho a la democracia global, que supone el derecho de todo ser humano y toda comunidad o pueblo, a un sistema internacional democrático basado en el respeto a los principios y normas de Derecho Internacional y regido por una Organización de las Naciones Unidas que haga efectivos los derechos y libertades enunciados en esta Declaración y demás instrumentos internacionales de protección de los derechos humanos.

general framework: values and principles

I. Why a universal declaration of emerging human rights? | 68

II. Values | 72

III. Principles | 77

universal declaration of emerging human rights

Title I. The right to egalitarian democracy | 82

Title II. The right to pluralistic democracy | 86

Title III. The right to parity democracy | 88

Title IV. The right to participatory democracy | 89

Title V. The right to solidarity in democracy | 91

Title. The right to guarantees in democracy | 93

general framework: values and principles

I Why a universal declaration of emerging human rights?

All human beings - free, equal and endowed with dignity - are entitled to more rights than just those that are recognised, protected and guaranteed. The Declaration of Emerging Human Rights arises from the global civil society at the beginning of the 21st century with the aim of contributing to the design of a new horizon of rights that will orientate the social and cultural movements of communities and peoples, and that will at the same time be inscribed in contemporary societies, institutions, public policies and the agendas of leaders in order to promote and favour a new relationship between the global civil society and the authorities.

Human rights are the foundation of free societies. The globalised society must speak out in defence of the effective guarantee of rights, assuring peace, justice, freedom and conditions of well-being as the base of a harmonious and happy life for all.

In the years that have passed since the United Nations General Assembly solemnly proclaimed the Universal Declaration of Human Rights on 10 December 1948, political, social, ideological, cultural, economic, technological and scientific changes have taken place that have strongly affected our understanding of human rights, the mechanisms for their guarantee, and the strength and impact of the voices and movements that, from the global civil society, demand their respect.

More than half a century has passed, without doubt a considerable distance has been covered and a universal juridical patrimony is beginning to be built and consolidated. Nevertheless, human rights have not been defined in a permanent way because each social or technical evolution makes relationships more complex and opens new possible paths of domination or plunder. Who can doubt that we find ourselves today before one of these stages, perhaps one of the most difficult stages to be crossed in the history of humanity?

The world arranged itself around a distribution between sovereign states, with each state taking responsibility for the group that it represented. In the 21st century, however, we are living unavoidably in a world of greater complexity. Interstate relations and transnational movements are linked with confrontations between states, persisting conflicts, and social violence that affects entire regions. Many states have grown weak and show signs of instability and corruption. Poverty may be seen as one of the most flagrant violations of human rights in this century. The effectiveness of rights is called into question and

the issue of the violations committed by states themselves has not been resolved. These violations, far from diminishing, are multiplying within a context marked by an obsession for security. Together with this, transnational relations create situations that elude the control of states and the effective application of the rights that have been so difficult to proclaim.

The notion of the nation-state on which the bases are laid for the doctrine of human rights has changed. We are witnessing not only the weakening of the nation-state but also the strengthening of the transnational market and of financial actors who, through companies or multinational alliances and financial consortia, define economic policies that influence the whole planet. The liberal credo, a sign of one-dimensional thought, is becoming consolidated in the face of new and uncertain scenarios within the framework of economic and political globalisation.

This situation is arising at the same time as dangers increase in the world. Some stem from ideological representations mixed with religious fanaticisms, whereby those who belong to another national, religious or cultural identity are considered enemies. Other dangers are linked to uncontrolled technological advances; the development of means of control and surveillance of the life of individuals, increasingly perilous and indiscriminate weapons that affect even the environment and biological diversity, interventions on the human being, and the manipulation of freedoms.

The Declaration of Emerging Human Rights recognises and is inspired by the spirit and principles of the Universal Declaration of Human Rights of 1948 and by international and regional instruments adopted to date by the international community; moreover, it takes up and ratifies their dimensions of universality, indivisibility and interdependence and the indispensable articulation between human rights, peace, development and democracy.

Whereas the Universal Declaration of Human Rights arose from an assembly of states, the Declaration of Emerging Human Rights is built from the diverse experiences and struggles of the global civil society, taking up the most clearly-defined demands of its social movements.

Additionally, while the Universal Declaration of Human Rights is a resolution adopted solemnly by the United Nations as the founding do-

document of a 20th-century humanistic ethics and the “common ideal to be achieved” from an individualistic and liberal standpoint, the Declaration of Emerging Human Rights arises from the experience and voices of the global civil society at the beginning of the 21st century.

This Declaration involves a new conception of citizen participation and conceives the emerging rights as citizen rights. The aim is to overcome the political deficit and the powerlessness between the desired changes and the present precarious conditions for their achievement.

Human rights are, however, the result of an unfinished process under permanent transformation. New commitments, needs and rights are emerging, but above all awareness is arising in contemporary societies, which makes visible peoples and social groups who now have a voice through the emergence of an organised international civil society. The Declaration of Emerging Human Rights takes shape as a response to the processes of globalisation, the partial and unequal nature of which excludes from its benefits broad layers of the world population, particularly in underdeveloped countries but also in developed countries, designing a scenario of poverty, violence and exclusion as a framework of global relations.

Today, in the face of new contexts and the globalisation of the economy, major transformations in science and technology, medical engineering, phenomena such as world migrations and movements of large population nuclei, the increase of poverty at world level and of extreme poverty in the Third World, the appearance of new forms of slavery, the intensification of terrorism and narcotics trafficking, the continuation and intensification of inter-ethnic conflicts and of the political hegemony of one country with respect to political blocs under formation in the present-day geopolitical configurations, among other great challenges that the world is now facing, new social, economic and political actors are appearing or becoming visible in the 21st century.

This Declaration corresponds to the recent idea according to which humanity as a whole forms a political community with the duty to take upon itself its destiny in a shared way. This is compatible with a respect for the existing state political communities. However, a new means of combining the pluralistic communities and the shared political community to which we all belong is required.

The basis of the rights formulated in this Declaration corresponds to a notion of synthesis, the notion of the universal public interest that should allow all human beings, without exception, to be assured of the means for freedom that respects the equality of individuals, peoples and nature.

This Declaration has the purpose of strengthening the interdependence and integrity of the rights of men and women, without seeking to replace any existing instruments; on the contrary, it supplements and strengthens them. This is a Declaration that arises from the global civil society and it should be considered a part of a consuetudinary normative process, but it should also be considered, for individuals and states, as a new ethical imperative of the 21st century.

We are confronted, accordingly, with the need to globalise solidarity, to develop alternative projects, to create new alliances, to favour new forms of resistance, to effectively guarantee new proposals for an international democracy, sustainable development and peace, and to conceive, from the standpoint of civil society, the human rights of the 21st century.

The Declaration of Emerging Human Rights shapes the landscape of a world often touched by barbarity, recalling that, in the worst of risks and conflicts, humanity always stands up and finds within itself the energies for progress.

II Values

The successive declarations of human rights have been based on the recognition of a series of values considered to be the basis for the positive coexistence of human beings in peace and freedom. Freedom, equality and fraternity have gone down in history as the basic values of modernity. Freedom, justice, peace, and dignity are the values that form the substrate of the Universal Declaration of Human Rights. They are values that refer to one another, that interweave and that call for each other; there is no freedom without equality, freedom and equality are ingredients of dignity and justice, without peace there is no freedom, and the absence of peace may be the result of the absence of justice or equality.

Values are not static, or the meaning of their terms is not. The words that designate the fundamental values, even though they are always the same, acquire different nuances according to each period. The freedom that was defended by the 18th-century revolutionaries, although it is now partly consolidated in the societies governed by the rule of law, manifests itself today with new demands that must also be defended.

On the other hand, our freedoms today are threatened by a series of circumstances that did not exist two centuries ago. Equality has gone about filling itself with content as a result of the impulse and development of the social sensitivity of the 20th century. The right to peace and to life, which we claim today, is seen in light of a series of new perils such as weapons of mass destruction, terrorism, globalisation of inequality or a technological development that can enslave us owing to a lack of control or adequate orientation. Fraternity, or solidarity, is acquiring increasingly international dimensions. Lastly, a value such as tolerance, which arose as an antidote to the wars of religion, has ended up being the minimum demanded of the citizens of the present democracies - although it is perhaps too minimal to leave us satisfied.

The Declaration of Emerging Human Rights makes explicit and highlights the way we understand or wish to understand today the fundamental values that are

described succinctly below.

Dignity

Human beings have dignity because they have no price. Human beings have dignity because they are an end in themselves and not only a means to the ends of other individuals. Both assertions are from Kant and there is still no better way to define human dignity than the one in which this philosopher once proposed. The Renaissance figure Pico della Mirandola, on the other hand, had defined human dignity as the possibility of individuals to decide about their own life - to be able to choose how to live. In both cases, dignity is intrinsically linked to freedom. The dignity of human beings stems from their condition as free agents. Since every individual deserves the same dignity, it should be understood today as a right and, at the same time, as an obligation; the right to see freedom recognised and the obligation to exercise freedom responsibly and without disdaining the freedom of others.

In our world, those very especially entitled to such dignity are the most vulnerable individuals and groups; those who live in poverty, those who suffer incurable illnesses, those with a disability independently of its typology, national minorities and indigenous peoples. They all lack the actual conditions and the recognition of their ability to act as free agents and, therefore, to function as human beings.

Life

The value of life has always been the first and most basic value. Without life, no other value is sustainable. The paradox is that the possibilities of destroying human lives have not decreased with time, but rather increased. The development of weapons, the imperialistic endeavour of some states and the incomprehension and indifference with respect to others' discomfort make human life one of the most vulnerable values. The fact that the death penalty or extrajudicial executions still exist in some places, that human trafficking exists, and that extreme hunger and poverty have not yet been eradicated show the need to continue insisting on the value of human life.

On the other hand, although individuals wish to live above all else, at the same time they wish to live well - they want a life of quality. Scientific and technical development in combination with economic development may stand at the service of human and even non-human life, but they may also develop to the detriment of that value. The defence of a healthy balanced environment, the claim for the right to die with dignity, and the value that we attribute to the city, highlight the fact that the life that we value today is a life of quality.

Equality

The affirmation that there is no freedom without equality remains valid. The value of equality is a condition of freedom. But egalitarianism without nuances lies far from the minds of our time. The objective of distributive justice must be the equal access of all to the most basic goods. We call this “equality of opportunities”, “equality of capacities” or simply “equality”. It is not a matter of eliminating differences but of having differences that are not discriminatory or exclusive. It is a question of creating an equality that is compatible with the specific needs of different groups. It is a question of establishing which groups or peoples have historically suffered greater discrimination and to act positively in their favour.

Against neoliberal tendencies, it is necessary to continue to proclaim the value of equality. Without equality, individuals are not really free, and the life, which is their lot, lacks quality and dignity, even if their freedoms are formally recognised. It is necessary to proclaim without reservations the universality of equality and to develop policies of distributive justice at the international level.

Solidarity

The equality of all human beings was the basis of the “fraternity” proclaimed by the French revolutionaries. Today we prefer to speak of solidarity, a value that is strengthened as social sensitivity increases and grows stronger. The phenomenon of social movements materialises the need to become mobilised and

organised in order to exercise solidarity and promote attitudes of solidarity. If equality is a value to be developed mainly by the political institutions in whose hands lay the policies of distributive justice, solidarity is a value that should be developed by individuals. The public policies will have better results and will be carried out better if they are accompanied by attitudes of solidarity.

Positive coexistence

The value of positive coexistence stands out in the face of the repeated outbreaks of racism and xenophobia in response to increasing migratory movements, in the face of the explicit rejection of that which is different, and in the face of the phenomenon of mistreatment that victimises the weakest individuals. It is a value that goes beyond tolerance, which is too meagre a virtue to be considered a satisfactory democratic value. We tolerate what we do not like or what makes us uncomfortable, what we would like to set at a distance from us. Tolerance leaves us indifferent with respect to different cultures, and it does not demand that we integrate them in our world or accept them. What is valuable and necessary at this time is not only to tolerate the 'other', but to recognise him or her as an equal and to learn to live in positive coexistence with everyone.

Peace

The last declarations of rights arose as reactions to the terrible wars and massacres of the 20th century. However, no declaration has succeeded in putting an end to wars. The conflicts of today are of another type, but they still tend to be settled with violence and force. Nevertheless, the rejection of armed conflicts has taken more shape in democratic societies. This is shown by the repeated acts of civil disobedience and conscientious objection with respect to military obligations and the financial investment in weaponry. There is an urgent need for the right to asylum as an indispensable right for individuals who must flee their countries due to war.

Today we link peace to the value of dialogue, a value on the rise that has been repeatedly demanded. Over and above the claim for recognition of cultures, identities and languages, there is an urgent need for the value of language in itself - the most specific trait of human beings and one that should join us all in an authentic "community of dialogue".

Freedom

Individual freedoms form the most treasured, consecrated and developed value in our societies. But freedoms, too, become vulnerable when the threats of dictatorships and terrorist groups cause a tightening of citizen security. The value of freedom of expression clashes with the duty to respect people's privacy and image.

Greater freedom entails greater responsibility. The value of freedom in democratic liberal societies depends on the capacity to maintain the balance between individual freedoms and other rights, the guarantee of which limits these freedoms in one way or another. To achieve this is to exercise freedom responsibly.

Knowledge

The knowledge society has converted knowledge into a basic value. Thanks to telecommunications, access to public and private information is an universalisable asset. Scientific innovations and technological development must be accessible and known to all those people they affect. Education ceases to be simply a stage in life and becomes something that extends throughout people's lifetimes. Knowledge is a condition of freedom and also of dignity and equality.

III Principles

The Declaration of Emerging Human Rights comprises the following transverse principles:

The principle of human security.

This Declaration claims human security as a holistic principle, considering it to be a human right at the same time.

The principle of non-discrimination.

The universal character of the emerging rights is based on the principle of non-discrimination. This principle is, at the same time, a transverse human right.

The principle of social inclusion.

This implies not only the provision of guarantees of access to the vital opportunities that define a full social citizenship in our present-day societies, but also the fact of being accepted with one's own characteristics, abilities and limitations as one more member of that society. This principle is of universal character and, therefore, it also inspires the rights of the sector of individuals with a disability, independently of the typology of their disability and the degree to which they are affected by it.

The principle of coherence.

It is conceived from a holistic focus that promotes and claims the indivisibility, interdependence and universality of human rights. This Declaration does not belong to just another generation of human rights, because it also conceives these rights from a historicist focus that promotes their integrity, without reference to generations.

The principle of horizontality.

The emerging rights arise in a horizontal way without any hierarchisation. This principle likewise claims the international, regional and local levels as articulated spaces for the necessary protection and promotion of human rights.

The principle of interdependence and multiculturality.

This principle recognises individual and collective rights on the same level of equality and seeks to go beyond the debate between these categories as well as that between individual and social rights. Therefore, it recognises individuals, as well as peoples and communities, as collective subjects of rights. There is no justification for maintaining a classic bipartition between these rights. All human rights are individual and all have, at the same time, a collective dimension.

The principle of gender.

This integrates a dimension of gender that seeks to position the rights of women and recognises these rights both from a perspective of positive discrimination and from their necessary mainstreaming in the whole framework of this Declaration of rights. Moreover, it demands the recognition of sexual diversity and the dimension of gender from the perspective of masculinity.

The principle of political participation.

This recognises the political dimension of all human rights and the necessary space of citizen participation in each one of them. This principle is, at the same time, a transverse human right.

The principle of common responsibility.

This principle promotes solidarity as an ethical demand with a character of co-responsibility between all actors, but it ratifies states and the international community as the guarantors of the respect, promotion and validity of human rights.

The principle of justiciability.

Since this Declaration is a programmatic text in its first stage, it comprises, as from today, the endeavour to adopt mechanisms that are binding for states and postulates the development of mechanisms that favour its justicia-

bility. No right may be relegated by its nature as a “programmatic right” and neither may this justify its being disregarded or omitted.

universal declaration of emerging human rights

We, the citizens of the world, members of the civil society committed to human rights, forming part of the universal political community, assembled on the occasion of the Universal Forum of Cultures in Barcelona 2004 and Monterrey 2007 and inspired by the values of respect for the dignity of the human being, freedom, justice, equality and solidarity, and the right to an existence that allows the development of uniform standards of welfare and of quality of life for all.

Recognising the full validity and applicability of the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, and all other international instruments of the protection of human rights.

Observing that millions of people suffer serious systematic violations of human rights, endure inhuman conditions and are subjected to situations of war, hunger, poverty and discrimination;

Recalling that, as is proclaimed in the Universal Declaration of Human Rights, the recognition of the intrinsic dignity of all the members of the human family, and the equality and inalienability of their rights, are the foundation of freedom, justice and peace in the world;

Recalling that, in accordance with the Universal Declaration of Human Rights, all individuals have the right to the establishment of an international social order in which the rights and freedoms that are proclaimed therein shall be made fully effective;

Recalling that human rights are universal, indivisible and interdependent, and that the affirmation of this universality and indivisibility does not exclude legitimate differences of cultural and political nature in the action of each one of these rights, as long as compliance is made with the terms set out by the Universal Declaration for all of humanity;

Affirming the inexcusable demand that the international community and the state, regional and local public powers as well as non-governmental agents shall assume a greater role in the safeguard of human rights and fundamental freedoms, and that they shall procure the full effectiveness of the enjoyment of the rights by all human beings in an egalitarian way, without discrimination;

Affirming the need to deepen and to strengthen democracy in all its dimensions, and the need to strengthen the United Nations system in defence of human rights;

Wishing, moreover, to build a global civil society based on justice and human rights;

We proclaim the following rights as Emerging Human Rights for the Twenty-First Century.

TITLE I. THE RIGHT TO EGALITARIAN DEMOCRACY

Article 1.

The right to existence under conditions of dignity.

“All human beings and every community have the right to live under conditions of dignity”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to security of life**, which entails the right of all human beings and communities, for their survival, to drinking water and sanitation, energy and adequate basic food, and to not suffer situations of hunger. All individuals have the right to a continuous and sufficient supply of electricity and to free access to drinking water in order to satisfy their basic needs of life.
2. **The right to personal integrity**, which is founded on the fact that all individuals are inviolable and have the right to their physical and psychological integrity. The death penalty and summary executions are forbidden under any circumstances or in any place.
3. **The right to basic income**, which assures all individuals, independently of their age, sex, sexual orientation, civil status or employment status, the right to live under worthy material conditions. To such end, the right to an unconditional, regular, monetary income paid by the state and financed by fiscal reforms, is recognised as a right of citizenship, to each resident member of society, independently of their other sources of income, and being adequate to allow them to cover their basic needs.
4. **The right to work**, in any of its forms, remunerated or not, which covers the right to exercise a worthy activity guaranteeing quality of life. All individuals have the right to the fruits of their activity and to intellectual property, under the condition of respect for the general interests of the community.
5. **The right to health, health care and medicines**, which assures access to the best health technologies, to the enjoyment of a health system of prevention, surveillance and personalised care and the access to essential medicines. All individuals and com-

munities have the right to the respect, by the scientific and technological developments in the field of health, and in particular in relation to genetic engineering, of the fundamental principles of the dignity of humans and of human rights.

6. **The right to education, to knowledge and to a continued and inclusive training and to eradicate illiteracy**, *which aspires to provide access for all human beings to a continued quality education and vocational training that is adapted to their personal needs and to the demands of society, and that is inclusive of all the members of society, without any discrimination. All human beings have a right to the eradication of illiteracy.*

7. **The right to die with dignity**, *which assures all individuals of the right to the respect of their will not to artificially prolong their life, as expressed in a testament or similar document, with all due guarantees.*

Article 2.

The right to peace.

“All human beings and every community have the right to the safeguard of human life by a social system in which the values of peace and solidarity are essential and in which conflicts are settled by means of dialogue and other forms of peaceful social action”.

This fundamental human right comprises **the right of all individuals to conscientious objection with respect to military duties**. All individuals forming part of an army have the right to reject military service in internal or international armed operations that are in violation of the principles and rules of international humanitarian law, or that constitute a serious, massive and systematic violation of human rights.

Article 3.

The right to inhabit the planet and to the environment.

“All human beings and every community have the right to live in a healthy, balanced and safe environment, to enjoy the biodiversity present in the world, and to defend the maintenance and continuity of their surroundings for the future generations”.

Article 4.

The right to a full and effective equality of rights.

“All human beings and every community have the right to a full and effective equality of rights”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to equality of opportunities**, which recognises the rights contained in this Declaration without any type of discrimination by reason of race, ethnic group, colour, gender or sexual orientation, genetic characteristics, language, religion, political opinions or those of any other nature, national or social origin, the circumstance of belonging to a minority, fortune, birth, disability, age or any other condition.

For the achievement of equality, consideration shall be given to the existence and overcoming of the de facto inequalities that diminish it, and to the importance of identifying and satisfying the particular needs of human groups and communities, derived from their condition or situation, as long as this does not result in discriminations against other human groups.

2. **The right to protection of groups in situation of risk or exclusion**, which guarantees all individuals belonging to a group at risk or to a people in a situation of exclusion, the right to special protection by the public authorities.

In particular:

- *Boys, girls and teenagers have the right to the necessary protection and care for their welfare and full development.*
- *Elderly individuals have the right to a worthy autonomous life, and the rights to the protection of their health and to participation in social and cultural life.*
- *Immigrants, whatever their legal status may be in the state to which they have immigrated, have the right to the recognition and enjoyment of the rights proclaimed in this Declaration, as well as the effective protection, by the state to which they have immigrated, of the fundamental rights and freedoms established in the Universal Declaration of Human Rights.*
- *Individuals with a disability, regardless of the typology of their disability and the degree to which they are affected by it, have the right to participate in and form an active part of society, to contribute to its articulation and development, to exercise their citizenship with rights and duties, and to develop their abilities.*

TITLE II. THE RIGHT TO PLURALISTIC DEMOCRACY

Article 5.

The right to pluralistic democracy.

“All human beings and every community have the right to the respect of the individual and collective identity, and the right to cultural diversity”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to pluriculturalism**, which guarantees the right to live in a setting of cultural wealth, of reciprocal knowledge and mutual respect among individuals and groups of distinct origins, languages, religions and cultures. All languages, religions and cultures must be equally protected.
2. **The individual right to cultural freedom**, which entails the right of all individuals to know, live, preserve and develop their own cultural identity, including their linguistic identity.
3. **The right to the recognition and protection of the common cultural identity**, which guarantees all human groups and all peoples endowed with the feeling of being united by a historical, cultural, religious, linguistic or other solidarity, the right for their common identity to be protected and to obtain the collective status of their choice in the bosom of the broader political community, without the defence of their own identity justifying, in any case, violations of the fundamental rights of individuals.
4. **The right to the honour and self-image of human groups**, which recognises the right of all human groups and communities united by a historical, cultural, religious, linguistic or other solidarity, to equality in dignity and honour and the right to the respect of their honour and image by the communications media and the public authorities.
5. **The right of indigenous peoples, peoples of African descent, minorities, and the individuals who form part of them to special measures of recognition of their distinctive characteristics so that they may benefit fully from their cultural, intellectual and natural resources.**

6. **The right to freedom of conscience and religion**, which guarantees all individuals and communities with freedom of conscience and religion, and to the right to change religion or to not have any religion. All individuals have the right to practise their religion unrestrained, but they shall be protected against all proselytism in the public sphere.

7. **The right to information**, which entails the right of all individuals and communities to receive true verified information from the communications media and the public authorities.

8. **The right to communication**, which recognises the right of all individuals and communities to communicate with their fellow people by any means of their choice. To such end, all individuals have the right to the access to and the use of information and communication technologies, in particular the Internet.

9. **The right to the protection of personal data**, which assures all individuals of the right to the protection and confidentiality of data of personal character, including genetic data, that concern them, and to access such data and to rectify them.

TITLE III. THE RIGHT TO PARITY DEMOCRACY

Article 6.

The right to parity democracy.

“Women and men have the right to parity democracy”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to equality**, which means that the women in all societies without exception, have the right to equality of legal, political, economic, social, labour-related and cultural status with respect to men. The principle of equality favours the adoption of preferential means of protection in favour of women at the local, national and international levels.
2. **The right to personal self-determination and sexual diversity and autonomy**, which recognises the right of all individuals to exercise their freedom and sexual orientation, as well as to adopt children, without discrimination.
3. **The right to the choice of personal ties**, which extends to the recognition of the individual right to sentimental association with a chosen person, including the right to marry, without there existing any obstacle whatsoever to the free full consent for such act. All types of freely consented personal ties merit equal protection.
4. **The right to the protection of all the manifestations of family community**, which recognises the right of all human beings to the protection and safeguarding of the family by the public authorities, regardless of the form of the family and independently of the equal responsibility of each of the parents in relation to the education and maintenance of their children under 18 years of age.
5. **The right to reproductive health**, which recognises the sexual and reproductive rights of all individuals and the right of men and women to the protection of paternity and maternity, including the one existing outside of marriage. All women have the right to access quality reproductive, gynaecological and obstetric health services, and to the enjoyment of full sexuality.
6. **The right to parity representation**, which entails an equivalent proportion between women and men in the bodies of political participation and management.

TITLE IV. THE RIGHT TO PARTICIPATORY DEMOCRACY

Article 7.

The right to participatory democracy.

“All human beings and every community have the right to participate actively in public affairs and to enjoy a democratic administration at all levels of government”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to the city**, which assures that all human beings and communities will find in the city the conditions for their political, economic, social, cultural and ecological fulfilment.
2. **The right to universal mobility**, which recognises the right of all individuals to migrate and to establish their residence in the place of their choice.
3. **The universal right to active and passive suffrage**, which entails the right of all individuals of legal age, independently of their nationality, to active and passive suffrage in all electoral processes and popular consultations that are held in their place of habitual residence.
4. **The right to be consulted**, which guarantees the right of all human beings to be consulted collectively on the decisions that affect them.
5. **The right to participation**, which entails the right of all individuals and communities to participate, through effective channels, in the adoption and control of public decisions on the matters that concern them, and to challenge before the courts the decisions with respect to which they allege a right or a direct or indirect interest as grounds for their legitimation.
6. **The right to housing and to residence**, which guarantees to all human beings the right to maintain their residence in the place where they have their main social relations or in another place of their choice.
7. **The right to public spaces, monumentality and attractive town-planning**, which entails the right to an urban setting articulated by a system of public spaces and

endowed with elements of monumentality that lend them visibility and identity incorporating a aesthetic dimension and a harmonious and sustainable urbanism.

8. **The right to local mobility and accessibility**, *all individuals have the right to orderly traffic that is respectful of the environment, and to move easily about the metropolitan city. All individuals with a disability have the right to their mobility and to the elimination of all architectural barriers.*

9. **The right to the conversion of the marginal city into the city of citizenship**, *which entails the right of all individuals to inhabit quality urban areas, with a character of centrality.*

10. **The right to metropolitan or pluri-municipal government**, *which guarantees the right of all individuals, for reasons of participation and efficiency of public management, to a close-at-hand local government which may have a pluri-municipal or metropolitan dimension in the most urbanised regions.*

TITLE V. THE RIGHT TO SOLIDARITY IN DEMOCRACY

Article 8.

The right to solidarity in democracy.

“All human beings and every community have the right to the development and safeguarding of the rights of future generations”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to science, technology and scientific knowledge**, which guarantees the access to scientific, technological and humanistic knowledge and the beneficial use of the results of such knowledge.

2. **The right to participate in the enjoyment of the universal common good**, which guarantees the right to enjoy the cultural heritage of humanity, the Antarctic, the ultra-terrestrial space and the celestial bodies, the bottom of the seas and oceans outside the limits of the jurisdictions of states, the biological resources of the high seas, the global climate, the works of the spirit of universal interest that form part of the public domain, all the cultures of the world and the human genome.

The system of the universal common good is based on the community and solidarity of all human beings, peoples and states, and entails the application of the principles of non-appropriation, that is, the use of the universal common good for exclusively peaceful purposes, the rational balanced use that watches out for the conservation and improvement of the goods, the peaceful settlement of conflicts, freedom of access without any discrimination whatsoever, and international supervision to ensure the full implementation and respect of the foregoing guiding principles.

3. **The right to development**, which establishes that all human beings, as the central subjects of development, have the individual and collective right to participate in an economic, social, cultural and political development in which all the human rights and fundamental freedoms may be fully achieved, to contribute to this development, and to enjoy it.

The right to development, as an internationally formulated emerging human right, has as its specific scope of application the underdeveloped countries and it is exercised collectively. This right includes such countries' full access to, and exploration,

operation and commercialisation of their natural resources, and the right of all individuals belonging to their populations to participate in the adoption and control of the decisions relating to the management of such resources.

TITLE VI. THE RIGHT TO GUARANTEES IN DEMOCRACY

Article 9.

The right to guarantees in democracy.

“All human beings and every community have a right to law, to democracy and to international justice”.

This fundamental human right comprises the following rights:

1. **The right to international justice and to collective protection by the international community**, which guarantees all individuals and every community, that the international community, through the appropriate bodies of the United Nations, will adopt all the measures necessary to prevent and halt mass and systematic violations of human rights wherever they occur.

2. **The right and duty to eradicate hunger and extreme poverty**, by virtue of which all individuals and communities have the right to demand, at the national and international level, the adoption of effective measures and policies for the fight against hunger and extreme poverty to which over one thousand million human beings are currently subjected.

States and non-state actors, and in particular transnational companies, trade union organisations, and NGOs, must co-operate and adopt policies in the field of their respective spheres of activity, addressing the prevention of the reproduction and perpetuation, at the international level, of situations of hunger and extreme poverty, and to their eradication, in particular in underdeveloped countries.

3. **The right to democracy and to democratic culture**, which entails the right to live in a free democratic society, in which the rule of law and human rights are respected, and to be administered by an efficient and transparent public administration that is accountable for its management.

4. **The right to truth and justice**, which entails the right of all individuals to a system in which the public authorities will open an investigation and identify and penalise the guilty in cases of serious violations of human rights, so as to allow the victims and the members of their family to seek and clarify the truth of what

has happened and to receive the appropriate reparation.

States shall refrain from adopting measures of amnesty, prescription and exoneration from responsibility that seek to prevent the investigation and penalisation of the individuals responsible for serious violations of human rights. In particular, no person shall enjoy any immunity whatsoever that exonerates them from being tried for genocide, war crimes or crimes against humanity.

5. The right to resistance, which entails that all communities or peoples in a struggle against oppression of military, political, economic or cultural nature, have the right to resist such oppression by all the legitimate means available to them, and to seek and receive, in such struggles, international support in accordance with the purposes and principles of the Charter of the United Nations.

6. The right and the duty to respect human rights, which guarantee all individuals the effective protection of human rights at the national and international levels. States and other actors, and in particular international financial institutions and transnational companies, have the duty to respect human rights. These legal obligations transcend national borders.

7. The right to a fair international system, which recognises the right of all individuals and communities to an international system in which the rights and freedoms set out in this Declaration and in the other international instruments of the protection of human rights will be fully effective, including the right to reparation for the victims of the violation of those human rights. For the full protection of their human rights, all individuals and communities can turn to international authorities in cases in which national protection has been insufficient.

8. The right to global democracy, which entails the right of all human beings and communities, to an international, democratic system based on the respect for the principles and rules of International Law and governed by a United Nations Organisation that makes effective the rights and freedoms set out in this Declaration and in the other international instruments of the protection of human rights.

cadre général: valeurs et principes

I. Pourquoi une déclaration universelle des droits de l'homme émergents? | 98

II. Valeurs | 103

III. Principes | 108

declaration universelle des droits de l'homme émergents

Titre I. Droit à la démocratie équitable | 112

Titre II. Droit à la démocratie plurielle | 116

Titre III. Droit à la démocratie paritaire | 118

Titre IV. Droit à la démocratie participative | 119

Titre V. Droit à la démocratie solidaire | 121

Titre VI. Droit à la démocratie garantiste | 123

cadre général: valeurs et principes

I Pourquoi une Déclaration Universelle des Droits De l'Homme Émergents?

Tous êtres humains, libres, égaux et dotés d'une dignité, méritent de plus de droits que ceux reconnus, protégés et garantis. La Déclaration des Droits de l'Homme Émergents naît de la société civile globale au début du XXIe siècle dans le but de contribuer à tracer un nouvel horizon de droits qui guidera les mouvements sociaux et culturels des communautés et des peuples et, en même temps, s'inscrira dans le cadre des sociétés contemporaines, des institutions, des politiques publiques et sur les agendas des dirigeants afin de promouvoir et favoriser une nouvelle relation entre la société civile globale et le pouvoir.

Les droits de l'Homme sont le ciment des sociétés libres. La société mondialisée doit se manifester par la défense d'une garantie efficace des droits de l'Homme pour assurer à tous la paix, la justice, la liberté et le bien-être pour une vie harmonieuse et heureuse.

Depuis que l'Assemblée Générale des Nations Unies a décidé de proclamer solennellement la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme, le 10 décembre 1948, des changements politiques, sociaux, idéologiques, culturels, économiques, technologiques et scientifiques sont survenus au fil des années en ayant de profondes répercussions sur notre connaissance des droits de l'Homme, sur leurs mécanismes de garantie, ainsi que sur la force et l'impact des voix et des mouvements qui, depuis la société civile, demandent leur respect.

Plus d'un demi-siècle s'est écoulé, le chemin effectué est considérable, certes, et un patrimoine juridique universel commence à se mettre en place et à se consolider. Cependant, les droits de l'Homme n'ont pas été définis de façon permanente, car chaque évolution sociale ou technique rend les relations plus complexes et ouvre de nouvelles voies éventuelles de domination ou de spoliation. Qui peut douter que nous ne soyons aujourd'hui devant une de ces étapes, peut-être l'une des plus difficiles dans l'histoire de l'humanité?

Le monde s'est organisé autour d'une répartition des États souverains, chaque État ayant la responsabilité du groupe qu'il représente. Mais le monde du XXIe siècle nous tend, inévitablement, une complexité bien supérieure. Les relations interétatiques tout comme les mouvements transnationaux s'imbriquent et s'entrecroisent avec les affrontements entre les États, les conflits persistants et les violences sociales touchant des régions entières. De nombreux États se trouvent affaiblis et présentent des signes d'instabilité et de corruption. La pauvreté apparaît comme l'une des plus flagrantes violations des droits de l'Homme du XXIe siècle. L'effectivité des droits est remise en question et le problème des violations commises par les propres États n'est toujours pas résolu. Loin de se résorber, ces dernières se multiplient dans un contexte marqué par l'obsession sécuritaire. En même temps, les relations transnationales génèrent des situations échappant au contrôle des États et à l'application effective de droits dont la proclamation a été si coûteuse.

La notion d'État-nation sur laquelle se construisent les bases de la doctrine libérale des droits de l'Homme a évolué. Non seulement nous assistons à l'affaiblissement de l'État-nation mais au renforcement du marché transnational et des acteurs financiers définissant, à travers des entreprises ou des alliances multinationales et des consortiums, des politiques économiques ayant une répercussion sur toute la planète. Le courant néolibéral, symbole de la pensée unique, se consolide face à des scénarios nouveaux et incertains, dans le cadre de la globalisation économique et politique.

Cette situation apparaît au même moment que le monde vit une montée de dangers; certains d'entre eux provenant des représentations idéologiques entachées du fanatisme religieux, où ceux qui appartiennent à une identité nationale, religieuse ou culturelle différente sont considérés comme des ennemis. D'autres sont liés aux avancées technologiques incontrôlées: développement des moyens de contrôle et surveillance dans la vie des individus; des armes de plus en plus dangereuses et distribuées partout au hasard bouleversant l'environnement et la biodiversité; des interventions auprès de la personne, manipulation des libertés.

La Déclaration des Droits de l'Homme Émergents reconnaît et s'inspire de l'esprit et des principes de la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme de 1948, ainsi que des instruments internationaux et régionaux adoptés jusqu'à présent par la communauté internationale. De même, elle reprend et ratifie ses principes d'universalité, d'indivisibilité et d'interdépendance, tout comme l'indispensable articulation entre les droits de l'Homme, la paix, le développement et la démocratie.

Alors que la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme est issue d'une Assemblée d'États, la Déclaration des Droits De l'Homme Émergents s'est construite grâce aux différentes expériences et luttes menées par la société civile globale et reprend les revendications les plus définies de ses mouvements sociaux.

Ainsi, alors que la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme est une résolution adoptée solennellement par les Nations Unies, comme document fondateur d'une éthique humaniste du XXe siècle et «l'idéal commun à atteindre» avec une approche individualiste et libérale, la Déclaration des Droits De l'Homme Émergents naît de l'expérience et des voix de la société civile globale au début de XXIe siècle.

Cette Déclaration représente une nouvelle conception de la participation citoyenne et conçoit les droits émergents comme des droits citoyens. Il s'agit de surmonter le déficit politique et l'impuissance entre les changements souhaités et les conditions précaires actuelles pour les mettre en place.

Cependant, les droits de l'Homme sont le résultat d'un processus inachevé et en transformation permanente. De nouveaux engagements, besoins et droits apparaissent, et notamment, une prise de conscience dans les sociétés actuelles qui rendent visibles des peuples et des groupes sociaux qui ont trouvé leur voix aujourd'hui grâce à l'émergence d'une société civile internationale organisée. La Déclaration des Droits de l'Homme Émergents s'inscrit en réponse aux processus de globalisation dont la nature partielle et inégale exclut de

larges couches de la population mondiale de leurs bienfaits, en particulier dans les pays en voie de développement, mais aussi au sein des pays développés, créant un scénario de pauvreté, de violence et d'exclusion dans le cadre d'une relation globale.

Aujourd'hui, au XXIe siècle, face à de nouveaux contextes et à la mondialisation de l'économie, aux grandes transformations de la science, de la technologie et de l'ingénierie médicale, à des phénomènes tels que les migrations mondiales et les déplacements de grands noyaux de population, à l'augmentation de la pauvreté à l'échelle mondiale et de l'extrême pauvreté dans les pays du tiers-monde, à l'apparition de nouvelles formes d'esclavage, à la recrudescence du terrorisme et du narcotrafic, à la persistance et l'intensification des conflits interethniques et de l'hégémonie politique d'un pays face à des blocs politiques en construction dans les configurations géopolitiques actuelles - entre autres grands défis auxquels le monde est confronté à l'heure actuelle - surgissent ou se rendent visible de nouveaux acteurs sociaux, économiques et politiques.

Cette Déclaration répond à une idée récente, selon laquelle l'humanité dans son ensemble créerait une communauté politique dans l'obligation de prendre leur destin en main de manière collective. Ceci est compatible avec le respect des communautés politiques étatiques existantes. Une nouvelle combinaison s'impose pourtant entre les communautés plurielles et la communauté politique partagée à laquelle nous appartenons tous.

Le fondement des droits contenus dans cette Déclaration repose sur une notion de synthèse, celle de l'intérêt public universel qui doit permettre d'assurer, à tous les êtres humains sans exception, les moyens de la liberté où l'égalité des personnes, des peuples et de la nature soit respectée.

La présente Déclaration a pour but le renforcement de l'interdépendance et l'intégrité des droits de l'Homme; loin de viser à remplacer les instruments existants, elle les complète et les consolide. Cette Déclaration émane de la so-

ciété civile globale et doit être considérée comme part d'un processus normatif coutumier, mais aussi doit-t-elle être perçue entre les individus et les États comme un nouvel impératif éthique du XXIe siècle.

Nous sommes, donc, face à la nécessité de globaliser la solidarité, de développer des projets alternatifs, d'imaginer de nouvelles alliances, d'encourager de nouvelles formes de résistance, de garantir de manière effective de nouvelles propositions de démocratie internationale, de développement durable et de paix et de prendre en considération les droits de l'Homme du XXIe siècle sous l'optique de la société civile.

La Déclaration des Droits de l'Homme Émergents marque le paysage d'un monde très souvent touché par la barbarie afin de nous rappeler qu'au milieu des plus grands périls et des pires conflits, l'humanité se lève toujours et retrouve les énergies pour le progrès.

II Valeurs

Les déclarations des droits de l'Homme successives se sont fondées sur la reconnaissance d'une série de valeurs considérées comme des piliers de la cohabitation entre les êtres humains en paix et en liberté. La liberté, l'égalité et la fraternité sont entrées dans l'histoire comme les valeurs fondamentales de la modernité. La liberté, la justice, la paix et la dignité constituent la base de la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme. Il s'agit de valeurs qui renvoient les unes aux autres, s'entrecroisent et s'appellent mutuellement: pas de liberté sans égalité; la liberté et l'égalité sont des ingrédients de la dignité et de la justice; pas de liberté sans paix; le manque de paix peut être la conséquence du manque de justice ou d'égalité.

Les valeurs ou, du moins, la signification des termes qui les définissent, ne sont pas statiques. Les mots qui désignent les valeurs fondamentales, bien qu'ils ne changent pas, prennent des nuances différentes selon les époques. La liberté défendue par les révolutionnaires du XVIIIe siècle, même si elle est partiellement consolidée dans les sociétés régies par un État de droit, se manifeste aujourd'hui par de nouvelles exigences qu'il faut également défendre.

Par ailleurs, nos libertés sont menacées à l'heure actuelle par une série de circonstances sans équivalence depuis deux siècles. La montée et le développement de la sensibilité sociale au XXIe siècle ont rempli progressivement l'égalité de contenu. Le droit à la paix et à la vie, que nous revendiquons aujourd'hui, est perçu en fonction d'une série de nouveaux périls, tels que les armes de destruction massive, le terrorisme, la globalisation de l'inégalité ou un développement technologique susceptible de nous asservir par manque de contrôle ou d'organisation efficace. La fraternité, ou la solidarité, prennent des dimensions de plus en plus internationales. Enfin, une valeur telle que la tolérance, née comme antidote aux guerres de religions, est devenue le minimum exigible des citoyens dans les démocraties actuelles. C'est peut-être trop peu pour que l'on s'en contente.

La Déclaration des Droits De l'Homme Émergents revient à expliciter et à mettre en évidence la façon dont nous entendons, ou dont nous voulons que les valeurs fondamentales décrites succinctement ci-dessous soient entendues aujourd'hui.

Dignité

L'être humain est digne parce qu'il n'a pas de prix. L'être humain est digne parce qu'il est une fin en soi et pas seulement un moyen pour les fins d'autrui. On doit ces deux assertions à Kant, et l'on n'a pas trouvé, jusqu'alors, de meilleure définition de la dignité humaine que les préceptes du philosophe. D'autre part, l'humaniste de la Renaissance Pic de la Mirandole avait défini la dignité humaine comme la possibilité de l'individu de décider de sa propre vie, de pouvoir choisir comment vivre. Dans ces deux cas, la dignité est intrinsèquement liée à la liberté. La dignité de l'être humain est inhérente à sa condition d'agent libre. Etant donné que tous les individus méritent la même dignité, elle doit être comprise aujourd'hui comme un droit et, en même temps, comme une obligation: le droit de voir la liberté reconnue et l'obligation de l'exercer de manière responsable en respectant la liberté d'autrui.

Dans le monde actuel, les individus et les groupes les plus vulnérables méritent tout particulièrement une telle dignité: ceux qui vivent dans la pauvreté, ceux qui souffrent de maladies incurables, les personnes handicapées, indépendamment de leur type de handicap, les minorités nationales, les peuples indigènes. Tous ont en commun le manque de capacité matérielle et de reconnaissance de leur capacité à agir en tant qu'agents libres et, par conséquent, en tant qu'êtres humains.

Vie

La valeur de la vie a toujours été fondamentale, primant sur toute autre. Sans vie, aucune autre valeur n'est acceptable. Paradoxalement, les possibilités de détruire de vies, loin de décroître, n'ont fait qu'augmenter avec le temps. La vie humaine est devenue l'une des valeurs les plus vulnérables en raison de la course aux armements, de la soif impérialiste de certains

États, de l'incompréhension et de l'indifférence devant le malheur d'autrui. Le maintien, dans certains pays, de la peine de mort, des exécutions extrajudiciaires ou du trafic d'êtres humains, la persistance de la faim et de l'extrême pauvreté montrent la nécessité de continuer à insister sur la valeur de la vie.

Par ailleurs, s'il est vrai que l'individu veut vivre par-dessus tout, il veut à la fois vivre bien; il aspire à une vie de qualité. Le progrès scientifique et technique, tout avec le développement économique, peut être au service de la vie humaine, voire non-humaine, mais il peut également se développer au détriment de cette valeur. La défense d'un environnement sain et équilibré, la revendication du droit à une mort digne et la valeur que nous prêtons à la vie manifestent notre aspiration actuelle à une vie de qualité.

Egalité

L'affirmation selon laquelle il n'y a pas de liberté sans égalité est toujours d'actualité. La valeur de l'égalité est une condition de la liberté. Les aspirations de notre temps sont, néanmoins, loin d'un égalitarisme sans nuance. La justice distributive doit avoir pour but garantir à tous l'égal accès aux biens essentiels. C'est ce que nous appelons «l'égalité des chances», «l'égalité des possibilités» ou tout simplement «l'équité». Il ne s'agit pas de supprimer les différences, mais de faire en sorte qu'elles ne soient pas ni discriminatoires ni exclusives. Il s'agit de penser à une égalité compatible avec les besoins particuliers des différents groupes. Il s'agit de mettre en relief les groupes ou peuples qui ont été plus discriminés historiquement et d'agir positivement en leur faveur.

Contrairement aux tendances néolibérales, il faut continuer à proclamer la valeur de l'équité. Sans équité, les individus ne sont pas vraiment libres, même si leurs libertés sont formellement reconnues et la vie qu'ils ont à vivre manque de qualité et de dignité. Il est donc nécessaire de proclamer sans réserve le caractère universel de l'égalité et de mener des politiques de justice distributive à l'échelle internationale.

Solidarité

L'égalité de tous les êtres humains a été la base de la valeur de fraternité acclamée par les révolutionnaires français. Nous préférons aujourd'hui parler de solidarité, une valeur qui se consolide au fur et à mesure que la sensibilité sociale entre les personnes augmente et se renforce. Le phénomène des mouvements sociaux matérialise le besoin de se mobiliser et de s'organiser afin d'exercer la solidarité et de promouvoir des attitudes solidaires. Si l'équité est une valeur dont la promotion incombe avant tout aux institutions politiques qui détiennent le contrôle des politiques de justice distributive, la solidarité est une valeur que l'individu doit promouvoir. Les politiques publiques auront de meilleurs résultats et seront plus sûrement menées à bien si elles s'accompagnent d'attitudes solidaires.

Cohabitation

Face aux flambées répétées de racisme et de xénophobie en réponse à l'accentuation des mouvements migratoires, face au rejet explicite par rapport à celui qui est différent de soi, face aux mauvais traitements transformant les personnes les plus faibles en victimes, la valeur de la coexistence prend toute son ampleur. Voici une valeur qui va au-delà de la tolérance, vertu trop rabougrie pour qu'on la considère comme une valeur démocratique satisfaisante. Nous tolérons ce qui ne nous plaît pas, ce qui nous dérange, ce que nous aimerions éloigner de notre présence. La tolérance nous laisse indifférents devant les autres façons de vivre, elle ne nous demande pas de les intégrer à notre univers ni de les accepter. Plus que la simple tolérance de l'autre, il est, à l'heure actuelle, précieux et nécessaire de le reconnaître comme un égal, d'apprendre à vivre en compagnie de tous.

Paix

Les dernières déclarations de droits surgirent en réaction aux terribles guerres et massacres du XXe siècle. Aucune déclaration n'a pour autant réussi à mettre un terme aux guerres. Les conflits contemporains sont d'une nouvelle nature mais ils tendent toujours à se résoudre par la violence et la force. Néanmoins, le refus des conflits armés a pris plus de force au sein des socié-

tés démocratiques. Les actes répétés de désobéissance civile et d'objection de conscience face aux obligations militaires et aux investissements économiques dans l'armement en témoignent. Le droit d'asile s'impose comme un droit incontournable pour tous ceux qui doivent fuir des pays en guerre.

Nous associons aujourd'hui la paix à la valeur du dialogue, une valeur en hausse et revendiquée sans cesse. Par-delà les exigences de cultures, d'identités et de langues propres, s'impose la valeur du langage en tant que tel, particularité humaine entre toutes, qui devrait nous unir tous en une authentique «communauté de dialogue».

Liberté

Les libertés individuelles constituent la valeur la plus précieuse, consacrée et répandue dans nos sociétés. Mais même les libertés deviennent vulnérables quand les menaces des dictatures et des groupes terroristes obligent à renforcer la sécurité des citoyens. La valeur et l'ampleur prises par la liberté d'expression empiètent, d'autre part, sur le devoir de respecter l'intimité et l'image des individus.

La responsabilité augmente avec la liberté. La valeur de la liberté dans les sociétés démocratiques dépend de la capacité à maintenir un équilibre entre les libertés individuelles et les autres droits, dont la garantie finit par limiter ces libertés, d'une manière ou d'une autre. Réussir à maintenir cet équilibre, c'est utiliser la liberté de manière responsable.

Connaissance

La société de la connaissance a fait du savoir une valeur fondamentale. Grâce aux télécommunications, l'accès à l'information, publique et privée, est un bien universel. Les innovations scientifiques et le développement technologique doivent être accessibles et connus par tous les intéressés. L'éducation cesse ainsi d'être circonscrite à une étape de la vie pour s'étendre tout au long de l'existence individuelle. La connaissance est une condition de la liberté tout autant que de la dignité et de l'égalité.

III Principes

La Déclaration des Droits De l'Homme Émergents comprend les principes transversaux suivants:

Principe de sécurité humaine.

La Déclaration défend la sécurité humaine, qu'elle tient pour un droit humain, comme son principe holistique.

Principe de non-discrimination.

Le caractère universel des droits émergents repose sur le principe de non-discrimination. Ce principe est à la fois un droit humain transversal.

Principe d'inclusion sociale.

Impliquant la garantie de l'accès de tous aux opportunités vitales qui définissent la pleine citoyenneté sociale dans nos sociétés ; ce principe exige également que chacun soit accepté comme un membre à part entière de la société, quelles que soient ses particularités, capacités et limites propres. Le caractère universel de ce principe permet d'éclairer les droits touchant au domaine des personnes souffrant d'un handicap, indépendamment de leur type et degré d'invalidité.

Principe de cohérence.

La Déclaration est conçue d'après une optique holistique qui soutient et revendique l'indivisibilité, l'interdépendance et l'universalité des droits de l'Homme. Elle n'appartient pas à une nouvelle génération de droits de l'Homme, puisqu'elle conçoit ces derniers à partir d'une perspective historiciste assurant leur promotion intégrale, hors générations.

Principe d'horizontalité.

Les droits émergents apparaissent sous une forme horizontale, hors de toute hiérarchisation. Ce principe exige également que les niveaux internationaux, régional et local agissent comme des espaces articulés garantissant la nécessaire protection et promotion des droits de l'Homme.

Principe d'interdépendance et du multiculturalisme.

La Déclaration place les droits individuels et collectifs sur un même pied d'égalité et, pour dépasser le débat entre ces catégories à l'instar de celui qui oppose droits individuels et droits sociaux, elle reconnaît aussi bien l'individu que les peuples comme sujets collectifs de droits. Aucune justification n'autorise à maintenir la bipartition classique entre ces droits. Tous les droits de l'Homme sont individuels et tous, ont à la fois, une dimension collective.

Principe de genre.

La Déclaration intègre une dimension de genre qui veut donner une place aux droits des femmes, en reconnaissant ces droits dans une perspective de discrimination positive en même temps qu'à travers leur nécessaire insertion transversale dans sa trame même. La Déclaration revendique également la reconnaissance de la diversité sexuelle et d'une dimension de genre sur la base de la masculinité.

Principe de participation politique.

La Déclaration reconnaît la dimension politique de tout droit humain, ainsi que l'espace de participation citoyenne nécessaire à son plein effet. Ce principe est à la fois un droit humain transversal.

Principe de responsabilité de solidarité.

La Déclaration défend la solidarité comme une exigence éthique dont la coresponsabilité s'étend à l'ensemble des acteurs, tout en confirmant les États et la communauté internationale dans leur rôle de garants du respect, de la défense et de la vigueur des droits de l'Homme.

Principe d'exigibilité.

Cette Déclaration constitue, dans un premier temps, un texte programmatique qui vise cependant, dès aujourd'hui, à l'adoption par les États de mécanismes contraignants et préconise la mise en œuvre de processus favorisant son exigibilité. Nul droit ne saurait être ignoré ou relégué dans l'oubli au nom de son caractère de «droit programmatique».

déclaration universelle des droits de l'homme émergents

Nous, citoyennes et citoyens du monde, membres de la société civile engagés dans la défense des Droits De l'Homme, faisant partie de la communauté politique universelle, réunis à l'occasion du Forum Universel des Cultures à Barcelone 2004 et Monterrey 2007, et animés par les valeurs de respect de la dignité de l'être humain, de la liberté, de la justice, de l'égalité, de la solidarité et du droit à une existence qui permette de développer des standards uniformes de bien-être et de qualité de vie pour tous.

Reconnaissant la pleine validité et applicabilité de la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme, du Pacte International relatif aux Droits Civils et Politiques, du Pacte International relatif aux Droits Economiques, Sociaux et Culturels et autres instruments internationaux de protection des droits de l'Homme.

Constatant que des millions de personnes subissent des violations graves et systématiques des droits de l'Homme, supportent des conditions inhumaines et sont soumises à des situations de guerre, de famine, de pauvreté et de discrimination.

Rappelant que, comme la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme le proclame, la reconnaissance de la dignité inhérente à tous les membres de la famille humaine et de leurs droits égaux et inaliénables constitue le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde;

Rappelant que, conformément à la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme, toute personne a droit à ce que règne, sur le plan social et sur le plan international, un ordre tel que les droits et libertés énoncés dans ladite Déclaration puissent y trouver plein effet;

Rappelant que les droits de l'Homme sont universels, indivisibles et interdépendants, et que l'affirmation d'une telle universalité et indivisibilité n'exclue pas les légitimes différences de caractère culturel et politique dans l'exercice de ces droits, dans le respect des termes fixés par la Déclaration Universelle à l'humanité entière.

Affirmant l'indispensable exigence incombant à la communauté internationale et aux pouvoirs publics nationaux, régionaux et locaux, ainsi qu'aux acteurs non gouvernementaux, d'assumer et de renforcer le rôle central dans la sauvegarde des droits de l'Homme et des libertés fondamentales, et de veiller à ce que tous sans distinction puissent jouir pleinement et de manière égale de ces droits.

Affirmant la nécessité de développer et de consolider la démocratie dans toutes ses dimensions, ainsi que la nécessité de renforcer le système des Nations Unies pour la défense des droits de l'Homme.

Aspirant ainsi à construire une société civile globale sur la base de la justice et des droits de l'Homme.

Nous proclamons les droits suivants comme Droits De l'Homme Émergents pour le Vingt et Unième Siècle.

TITLE I. DROIT À LA DÉMOCRATIE ÉQUITABLE

Article 1.

Droit à des conditions d'existence dignes.

“Tous les êtres humains et les peuples auxquels ils appartiennent ont droit à de dignes conditions de vie”.

Ce droit humain fondamental comprend les droits suivants:

- 1. Le droit à la sécurité vitale**, supposant le droit de tout être humain et de toute communauté, afin d'assurer sa survie, à disposer d'eau potable et d'assainissement, d'énergie et d'une alimentation basique appropriée et à ne pas souffrir de la faim. Toute personne a droit à un approvisionnement électrique continu et suffisant et à l'accès gratuit à l'eau potable pour satisfaire à ses besoins vitaux de base.
- 2. Le droit à l'intégrité personnelle**, se fondant sur le fait que toute personne est sacrée et a droit à son intégrité physique et psychique. La peine de mort et les exécutions sommaires sont interdites partout et en toute circonstance.
- 3. Le droit à une allocation universelle assurant à chacun**, indépendamment de son âge, sexe, orientation sexuelle, état civil ou situation professionnelle, le droit à vivre dans des conditions matérielles dignes. A cette fin et au nom du droit de citoyenneté, est reconnu à tout membre résident de la société, indépendamment de ses autres sources de revenu, le droit à un revenu régulier propre à satisfaire ses besoins de base, financé par le budget de l'État.
- 4. Le droit au travail**, sous toutes ses formes, rémunérées ou non, répondant du droit à exercer une activité digne et garante de la qualité de vie. Toute personne a droit aux fruits de son activité et à la propriété intellectuelle, dans le respect de l'intérêt général de la communauté.
- 5. Le droit à la santé**, à l'assistance sanitaire et aux médicaments, garantissant à tous l'accès aux meilleures technologies de soins, ainsi que la jouissance d'un système sanitaire de prévention, de contrôle et d'assistance personnalisée, et aussi l'accès aux médicaments essentiels. Toute personne et toute communauté ont droit à

ce que les progrès scientifiques et technologiques dans le domaine de la santé, et notamment dans la génétique, respectent les principes fondamentaux de la dignité de la personne et des droits de l'Homme.

6. Le droit à l'éducation, au savoir et à la connaissance, à une formation continue vecteur d'insertion et à l'abolition de l'analphabétisme, tendant à donner à tout être humain l'accès à une éducation et une formation professionnelle continues et de qualité, qui s'adaptent à ses besoins personnels et aux exigences sociales en garantissant l'insertion de tous les membres de la société, sans discrimination aucune. Tous les êtres humains ont droit à l'éradication de l'analphabétisme.

7. Le droit à une mort digne, toute personne a droit au respect de sa volonté de ne pas prolonger artificiellement son existence, exprimée dans un testament de vie ou document similaire, avec les garanties pertinentes.

Article 2.

Droit à la paix.

“Tous êtres humains et toute communauté ont droit à ce que la vie humaine soit garantie par un système social dans lequel les valeurs de paix et de solidarité sont essentielles et les conflits se résolvent par le dialogue et autres formes pacifiques d'action sociale”.

Ce droit fondamental comprend le droit de toute personne à l'objection de conscience face aux obligations militaires. *Toute personne faisant partie d'une armée a le droit de refuser de servir dans toute opération armée, intérieure ou internationale, conduite en violation des principes et normes du droit humanitaire international ou constituant une violation grave, massive et systématique des droits de l'Homme.*

Article 3.

Droit à habiter la planète et à l'environnement.

“Tous les êtres humains et les peuples auxquels ils appartiennent ont droit à vivre au sein d'un environnement sain, sûr et équilibré, à jouir de la biodiversité présente sur le globe et à défendre la préservation et la perpétuation de leur environnement pour les générations futures”.

Article 4.

Droit à l'égalité pleine et effective des droits.

“Tous les êtres humains et les peuples auxquels ils appartiennent ont droit à l'égalité pleine et effective des droits”.

Ce droit humain fondamental comprend les droits suivants:

1. **Le droit à l'égalité des chances**, reconnaissant à chacun les droits contenus dans la présente Déclaration, sans distinction aucune, notamment de race, d'ethnie, de couleur, de sexe ou d'orientation sexuelle, de caractéristique génétique, de langue, de religion, d'opinion politique ou de tout autre type, d'origine nationale ou sociale, d'appartenance à une minorité, de fortune, de naissance, de handicap, d'âge ou de toute autre situation.

Pour la réalisation de l'équité seront prises en compte l'existence et la résolution des inégalités de fait qui la sapent, et l'on considèrera de même l'importance d'identifier et de satisfaire les besoins spécifiques des groupes humains et des peuples découlant de leur condition ou situation, sans que cela conduise à discriminer d'autres groupes humains.

2. **Le droit à la protection des collectifs en situation de risque ou d'exclusion**, reconnaissant à toute personne qui appartient à un collectif à risque et à tout peuple en situation d'exclusion le droit à une protection spécifique de la part des autorités publiques.

En particulier :

- Les enfants et les adolescent(e)s ont droit à la protection et aux soins nécessaires à leur bien-être et à leur plein développement.
- Les personnes âgées ont droit à une vie digne et autonome, à la protection de leur santé, ainsi que de prendre part à la vie sociale et culturelle.
- Les immigrés ont droit, quel que soit leur statut légal dans l'État d'accueil, à la reconnaissance et à la jouissance des droits proclamés dans la présente Déclaration, ainsi qu'à la sauvegarde effective par l'État d'accueil des droits et libertés fondamentales établis par la Déclaration Universelle des Droits De l'Homme.
- Les personnes souffrant d'un handicap, indépendamment de leur type et degré d'invalidité, ont le droit de faire partie intégrante de la société et d'y participer, de contribuer à son articulation et à son développement, d'exercer leur citoyenneté à travers leurs droits et leurs devoirs, et de développer leurs capacités.

TITLE II. DROIT À LA DÉMOCRATIE PLURIELLE

Article 5.

Droit à la démocratie plurielle.

“Tous les êtres humains et les peuples auxquels ils appartiennent ont droit au respect de leur identité individuelle et collective, ainsi qu’à la diversité culturelle”.

Ce droit humain fondamental comprend les droits suivants:

- 1. Le droit au multiculturalisme,** *garantissant à chacun le droit de vivre dans un cadre de richesse culturelle, de connaissance réciproque et de respect mutuel entre les personnes et les groupes d’origines, langues, religions et cultures diverses. Toutes les langues, religions et cultures sont soumises à une protection égale.*
- 2. Le droit individuel à la liberté culturelle,** *impliquant pour toute personne le droit de connaître, de vivre, de préserver et de développer sa propre identité culturelle, y compris son identité linguistique.*
- 3. Le droit à la reconnaissance et à la protection de une identité culturelle commune,** *reconnaissant à tout groupe humain et à tout peuple doué d’un sentiment d’unité reposant sur une solidarité historique, culturelle, religieuse, linguistique ou autre, le droit à la protection de son identité commune et à l’obtention du statut collectif de son choix au sein d’une plus large communauté politique, sans que la défense de l’identité propre justifie, en aucun cas, des violations des droits de l’Homme fondamentaux.*
- 4. Le droit des groupes humains à l’honneur et à l’image,** *reconnaissant à tout groupe humain et communauté uni par une solidarité historique, culturelle, religieuse, linguistique ou autre, l’égalité de dignité et d’honneur, et le droit au respect de son honneur et de son image de la part des moyens de communication et des autorités publiques.*
- 5. Le droit des peuples indigènes, afrodescendants, minorités et des personnes qui en font partie** *à des mesures spécifiques de reconnaissance de leurs particularités, garantes de leur pleine jouissance des ressources culturelles, intellectuelles et*

naturelles qui sont les leurs.

6. Le droit à la liberté de conscience et de religion, *garantissant à toute personne et communautés la liberté de conscience et de religion, ainsi que le droit de changer de religion et de ne pas avoir de religion. Toute personne a le droit de pratiquer sa religion sans entraves et doit être protégée de tout prosélytisme dans la sphère publique.*

7. Le droit à l'information, *garantissant à toute personne et à tout peuple le droit de recevoir une information fiable et vérifiée de la part des moyens de communication et des autorités publiques.*

8. Le droit à la communication, *reconnaissant à toute personne et à tout peuple le droit de communiquer avec ses semblables par le canal de son choix. A cet effet, toute personne a droit à l'accès et à l'usage des technologies de l'information et de la communication, Internet en particulier.*

9. Le droit à la protection des données à caractère personnel, *assurant à toute personne le droit à la protection et à la confidentialité des données à caractère personnel la concernant, y compris les génétiques, ainsi qu'à l'accès à ces données et à leur rectification.*

TITLE III. DROIT À LA DÉMOCRATIE PARITAIRE

Article 6.

Droit à la démocratie paritaire.

“Femmes et hommes ont droit à la démocratie paritaire”.

Ce droit humain fondamental comprend les droits suivants:

1. **Le droit à l'égalité**, signifiant, dans toutes les sociétés et tous les peuples sans exception, l'égalité de statuts juridique, politique, économique, social, professionnel et culturel, entre les femmes et les hommes. Le principe d'égalité encourage l'adoption de mesures préférentielles de protection en faveur des femmes au niveau local, national et international.
2. **Le droit au libre choix personnel et à la diversité et autonomie sexuelle**, reconnaissant à toute personne le droit d'exercer sa liberté et son orientation sexuelle, ainsi que l'adoption d'enfants sans aucune discrimination.
3. **Le droit au choix des liens personnels**, s'appliquant à la reconnaissance du droit à la libre association sentimentale avec la personne élue, y compris le droit au mariage ; nul obstacle ne peut s'opposer au libre et plein consentement au regard de cet acte. Tout type de lien personnel librement consenti mérite égale protection.
4. **Le droit à la sauvegarde de toutes les formes de communauté familiale**, reconnaissant à tout être humain le droit à la protection et à la sauvegarde de la famille sous toutes ses formes de la part des autorités publiques, indépendamment de l'égale responsabilité de chacun des parents au regard de l'éducation et de l'entretien des enfants mineurs.
5. **Le droit à la santé reproductive**, reconnaissant les droits sexuels et reproductifs de toute personne et le droit des hommes et des femmes à la tutelle de la paternité et de la maternité, y compris celle qui a lieu hors mariage. Toute femme a le droit d'accéder aux soins de santé reproductifs, gynécologiques et obstétricaux de qualité ainsi qu'à l'acceptation pleine de sa sexualité.
6. **Le droit à la représentation paritaire**, impliquant la proportion équivalente des femmes et des hommes dans tous les organes politiques de participation et de gestion.

TITLE IV. DROIT À LA DÉMOCRATIE PARTICIPATIVE

Article 7.

Droit à la démocratie participative.

“Tous les êtres humains et les peuples auxquels ils appartiennent ont le droit de prendre une part active aux affaires publiques et de jouir d’une administration démocratique à tous les échelons du gouvernement”.

Ce droit de l’homme fondamental comprend les droits suivants:

- 1. Le droit à la ville, garantissant que tout être humain et toute communauté trouvent dans la ville les conditions de leur épanouissement politique, économique, social, culturel et écologique.*
- 2. Le droit à la mobilité universelle, reconnaissant à toute personne le droit de migrer et d’établir sa résidence dans le lieu de son choix.*
- 3. Le droit universel au vote actif et passif, permettant à toute personne majeure, quelle que soit sa nationalité, le vote actif et passif dans tout processus électoral et consultation populaire qui se déroulera en son lieu de résidence principale.*
- 4. Le droit à être consulté, garantissant à tous les êtres humains le droit d’être consultés collectivement sur les décisions qui les affectent.*
- 5. Le droit à la participation, impliquant le droit de toute personne et de tout peuple de participer, d’une manière rapide et efficace, à l’adoption et au contrôle des décisions publiques sur les sujets qui les concernent, ainsi que de contester ces décisions devant les tribunaux sur le fondement légitime d’un droit ou d’un intérêt direct ou indirect.*
- 6. Le droit au logement et au lieu de résidence, garantissant à tout être humain le droit à maintenir sa résidence dans son lieu de socialisation, dans son environnement ou à en avoir un autre de son choix.*
- 7. Le droit à l’espace public, à la monumentalité et à la beauté urbanistique, représentant le droit à un environnement urbain articulé autour d’un système d’espaces publics pourvus d’éléments de monumentalité leur conférant visibilité et identité et*

introduisant une dimension esthétique et un urbanisme harmonieux et durable.

8. Le droit à la mobilité et à l'accessibilité : *toute personne a droit à une circulation urbaine aménagée et respectueuse de l'environnement et à se déplacer aisément dans l'agglomération urbaine. Toute personne handicapée a droit à des aménagements favorisant sa mobilité ainsi qu'à la suppression de toute barrière architectonique.*

9. Le droit à la transformation de la ville des marges en ville de citoyenneté, *impliquant le droit de toute personne à vivre dans des espaces urbains de qualité, dotés d'un caractère central.*

10. Le droit au gouvernement métropolitain ou plurimunicipal, *garantissant le droit de toute personne, pour des raisons de participation et d'efficacité de la gestion publique, à un gouvernement local de proximité pouvant revêtir, dans les régions les plus urbanisées, une dimension plurimunicipale ou métropolitaine.*

TITLE V. DROIT À LA DÉMOCRATIE SOLIDAIRE

Article 8.

Droit à la démocratie solidaire.

“Tous les êtres humains et toutes les communautés ont droit au développement et à la sauvegarde des droits des générations futures”.

Ce droit humain fondamental comprend les droits suivants:

1. Le droit à la science, à la technologie et au savoir scientifique, *garantissant l'accès aux connaissances scientifiques, technologiques et humanistes, ainsi que la pleine jouissance des fruits de ces connaissances.*

2. Le droit à la jouissance du bien commun universel, *garantissant à tous le droit de jouir du patrimoine culturel de l'humanité, de l'Antarctique, de l'espace extra-atmosphérique et des corps célestes, des fonds marins et océaniques situés hors des limites juridictionnelles des États, des ressources biologiques de pleine mer, du climat global, des œuvres de la pensée d'intérêt universel qui font partie du domaine public, de toutes les cultures du monde et du génome humain.*

Le régime du bien commun universel se fonde sur la communauté et la solidarité de tous les êtres humains, peuples et États et entraîne l'application des principes de non appropriation, d'utilisation à des fins exclusivement pacifiques, d'usage rationnel et équilibré respectueux de la préservation et de l'amélioration du patrimoine, de résolution pacifique des conflits, de liberté d'accès sans discrimination aucune, et de supervision internationale veillant à la pleine mise en œuvre et au respect des principes directeurs mentionnés ci-dessus.

3. Le droit au développement, *établissant que tout être humain, en tant que sujet central du développement, a le droit individuel et collectif de prendre part au développement économique, social, culturel et politique rendant possible la pleine réalisation de tous les droits de l'Homme et de toutes les libertés fondamentales, de contribuer à ce développement et d'en jouir.*

Le droit au développement, en tant que droit humain émergent formulé internationalement, a pour domaine spécifique d'application les pays sous-développés et il est exercé de manière collective. Ce droit comprend, pour les pays concernés, la pleine

disposition, l'exploration, l'exploitation et la commercialisation de leurs ressources naturelles, et, pour toute personne appartenant à leur population, le droit de prendre part à l'adoption et au contrôle des décisions relatives à la gestion de ces ressources.

TITLE VI. DROIT À LA DÉMOCRATIE GARANTISTE

Article 9.

Droit à la démocratie garantiste.

“Tous les êtres humains et toutes les communautés ont droit au Droit, à la démocratie et à la justice internationale”.

Ce droit humain fondamental comprend les droits suivants:

1. **Le droit à la justice internationale et à la protection collective de la communauté internationale**, garantissant à toute personne et à toute communauté le droit à ce que la communauté internationale, par l'intermédiaire des organes appropriés de l'Organisation des Nations Unies, adopte toute mesure nécessaire pour la prévention et la cessation des violations massives et systématiques des droits de l'Homme, où qu'elles se produisent.

2. **Le droit et le devoir d'éradiquer la faim et l'extrême pauvreté**: toutes les personnes et les peuples auxquelles elles appartiennent ont droit d'exiger l'adoption, au niveau national et international, de mesures et de politiques efficaces de lutte contre la faim et l'extrême pauvreté que subissent plus d'un milliard d'êtres humains à l'heure actuelle.

Les États et les acteurs non étatiques, notamment les sociétés transnationales, les organisations syndicales et les ONG, doivent coopérer et adopter, dans leurs domaines d'activité respectifs, des politiques visant à empêcher la reproduction et la perpétuation au niveau international des situations de faim et d'extrême pauvreté ainsi qu'à leur éradication, en particulier dans les pays sous-développés.

3. **Le droit à la démocratie et à la culture démocratique**, impliquant le droit de vivre dans une société libre et démocratique, où l'état de droit et les droits de l'Homme soient respectés, ainsi que le droit d'être administré par une administration publique efficace et transparente rendant compte de sa gestion.

4. **Le droit à la vérité et à la justice**, comportant le droit de toute personne à ce que les autorités publiques ouvrent une enquête et identifient et sanctionnent les coupables de toute grave violation présumée des droits de l'Homme, de manière à permettre aux victimes et à leurs familles de faire la lumière sur les faits advenus

et de recevoir les indemnisations correspondantes.

Les États s'abstiendront d'adopter toute mesure d'amnistie, de prescription et d'exemption de responsabilité visant à empêcher l'enquête et la sanction des responsables de graves violations des droits de l'Homme. En particulier, nul ne pourra jouir d'une immunité l'exemptant d'une inculpation pour génocide, crimes de guerre ou crimes contre l'humanité.

5. Le droit à la résistance, impliquant pour toute communauté en lutte contre une oppression extérieure directe ou indirecte d'ordre militaire, politique, économique ou culturel, le droit de résister à cette oppression par tous les moyens légitimes à sa disposition, ainsi qu'à rechercher et recevoir dans cette lutte un soutien international conforme aux buts et aux principes de la Charte des Nations Unies.

6. Le droit et le devoir de respecter les droits de l'Homme, garantissant à toute personne la protection effective des droits de l'Homme au niveau national et international. Les États et d'autres acteurs, en particulier les institutions financières internationales et les sociétés transnationales, ont le devoir de respecter les droits de l'Homme. Ces obligations juridiques transcendent les frontières nationales.

7. Le droit à un système international juste, reconnaissant à toute personne et à toute communauté le droit à un système international tel que les droits et libertés énoncés dans la présente Déclaration et dans d'autres instruments internationaux de protection des droits de l'Homme puissent y trouver plein effet, y compris le droit de toute victime d'une violation des droits de l'Homme à la réparation. Afin d'assurer la pleine protection de ses droits fondamentaux, toute personne a droit de se rendre aux instances internationales dans les cas où la protection nationale sera insuffisante.

8. Le droit à la démocratie globale, supposant le droit de tout être humain et de toute communauté à un système international démocratique, fondé sur le respect des principes et des normes du Droit International et régi par une Organisation des Nations Unies donnant plein effet aux droits et libertés énoncés dans la présente Déclaration et dans d'autres instruments internationaux de protection des droits de l'Homme.

